

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő : FEKETE LÁSZLÓ Dr. budapesti kir. közjegyző.
Felelős szerkesztő : SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája : 41.951.

Reichert Vince dr. bécsi kir. közjegyző: A lengyelországi új közjegyzői rendtartás.

dr. osgyáni Rónay Károly: Részvényjogunk vajudása. (Folytatás) Közjegyzői illetékesség az örökösödési eljárásban.

A Nyugdíjintézet közgyűlése.

Közlemények.

Évfordulón.

Kamaraközi értekezlet.

Nemzetközi közjegyzői irodalom.

A kamarák közleményei.

A gazdatartozások fizetésének szabályozásával kapcsolatos rendeletek.

Jegyzői magánmunkálatok.

A telekkönyvi bejegyzések biztossága.

Különélési tanúsítványhoz a tanúk Pp. kényszer rendszabályainak alkalmazásával nem idézhetők.

Örökhagyó telekkönyvön kívül való tulajdonát képező ingatlanon a hagyaték tárgyalási költség biztosítható-e?

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Szerkesztői üzenetek.

A lengyelországi új közjegyzői rendtartás.*

Irta: *Reichert Vince dr.* bécsi közjegyző.

Lengyelország immár gyors ütemben halad jogszabályai egységesítése útján előre.

A közelmúltban a kötelmi jog, a kereskedelmi jog (első része), a korlátolt felelősségű társaságok törvényi szabályozása történt meg, legutóbb pedig, mint a legújabb szervezeti törvény a közjegyzői rendtartásról szóló törvény látott napvilágot, — kihirdetve a köztársasági elnök 1933. évi október 27.-iki edictumával a lengyel hivatalos lap 84. számában.

Ennek az új rendtartásnak hatálya a birodalom egész területére kiterjed s az az 1934. évi január hó 1. napjával hatályba lép.

* Különböző országok jogászai, a magyar igazságügyminiszterium kodifikációs osztálya is — egy ideje felfigyelt s azóta élénk érdeklődéssel kíséri *Lengyelország* újabb időbeli nagyszabású s nem egy vonatkozásban nagyvonalúnak is mondható igazságügyi törvényalkotásait.

Ezért, de meg azért is, mert reméljük, hogy ezzel a magyar közjegyzői rendtartás reformja előkészületeinek egy gyöngéd lökést adunk, most hogy az *Osztrák Notariatszeitung* ez évi decemberi jubiláris ünnepi számában ez a figyelmet érdemlő cikk megjelent, a *Notariatszeitung* szerkesztője: *Dr. Reichel Eduard* bécsi közjegyző szives közvetítésével sietve megszereztük a szerző engedélyét ahhoz, hogy ezt a cikket lefordítván, lapunkban megjelentethessük.

F. L. dr.

A rendtartás három részre oszlik, az első tartalmazza a szervezeti részt, a második a közjegyzői hatáskört, a harmadik pedig az életbeléptetési rendelkezéseket.

Szerkezetileg e részek címekre s ezek szakaszokra vannak felosztva.

A lengyelországi egységes új közjegyzői rendtartáson több mint másfél évtizede dolgoztak. Már az 1917. évben, mindjárt azután, hogy a központi hatalmak Lengyelország függetlenségét proklamálták, Lengyelországnak akkor úgynevezett kongresszusi területén működő két közjegyző — egymástól teljesen függetlenül — kidolgozott egy-egy a közjegyzői rendtartásról szóló tervezetet. A világháború utáni időkben a volt Galicia területén működő közjegyzői kamarák vették az előmunkálatokat a kezükbe s mindezek az előmunkálatok, valamint Dr. Jaworski W. L. egyetemi professzornak, az osztrák parlament egykori ú. n. lengyelclubja vezetőjének az 1929. évben „A közjegyzőség reformja“ címen megjelent alapvető munkája voltak az új közjegyzői rendtartás basisai. —

A törvény az úgynevezett „reine Notariat“ elvi álláspontján áll.

Nagyrészt a francia jogra, de itt-ott az osztrák közjegyzői rendtartásra is támaszkodik.

A közjegyző tisztét főhivatásként gyakorolja és a lengyel törvény szerint — az államhatalomtól ráruházott teendőket látván el — közfunkcionárius.

A hatáskör majdnem teljesen fedi az osztrák rendtartás 1. §-át, az osztrák rendtartás 5. §-ában foglaltakkal analog rendelkezés azonban hiányzik.

A közjegyzőt az igazságügyminiszter nevezi ki. A lengyelországi törvény szerint a közjegyző kinevezése tekintetében sem autonóm testületeknek, sem a bíróságoknak befolyása nincs.

A kinevezés előfeltételei ugyanazok, mint Ausztriában, csak a *kötelező gyakorlat* ideje emeltetett fel *öt esztendőre*.

A *gyakorlati idő kitöltésének és szakvizsga letételének* kötelezettsége alól csak azok a pályázók mentesülnek, akik legalább öt éven át ítélőbíró vagy államügyész tisztét látták el — megjegyezvén, hogy bírósági praxis szempontjából a rendes bíróságok a katonai- s közigazgatási bíróságokkal egy tekintet alá esnek.

Az öt esztendő közjegyzői gyakorlat kimutatása nélkül csak egészen kivételes esetben nevezhető ki pályázó „akinek személyi

tulajdonságai és a köz érdekében teljesített szolgálatai biztosítékot nyújtanak arra, hogy az illető a közjegyzői tisztet pontosan ellátja.“ (8. cím 2. §.)

Az ily pályázók is kötelesek azonban a közjegyzői szakvizsgát letenni s kinevezetésükhöz a minisztertanács hozzájárulása szükséges. —

Szabály szerint a közjegyző állásáról más állásra át nem helyezhető, egyetlen kivétel, ha valamely helyen a közjegyzői állás megszüntetnének vagy a közjegyzői állások száma csökkentetnének.

Büntető vagy fegyelmi bíróság ily irányú rendelkezésén kívül a közjegyző — az igazságügyminiszter által — csak abban az esetben függeszthető állásától fel, ha testi hiányosság, vagy testi, illetve szellemi betegség folytán tiszte gyakorlására állandóan képtelenné válik.

Végül az igazságügyminiszter a köz érdekében a közjegyzőt a közjegyzői tanács, vagy a kerületi főtörvényszéki elnök javaslatára s az illető közjegyző előzetes meghallgatása után — más közjegyzői állásra áthelyezheti.

A közjegyző — egyetemi tanári, magántanári s lektori állás kivételével — közhivatalt nem viselhet. Mellékfoglalkozást pedig csak a kerületi törvényszéki elnök engedélyével űzhet. —

Szabadságot rendszerint a kerületi törvényszék elnöke engedélyez a közjegyző részére, a szabadságidő alatt őt az általa javaslatba hozott assessor helyettesíti.

Ha a közjegyző szolgálati működésében három napnál nem hosszabb időn át akadályozva van, a kerületi főtörvényszék területén lévő assessorok sorából ő maga jelölheti ki helyettesét, amiről, úgyszintén a személyes működés újra megkezdéséről mind a kerületi törvényszék elnöke, mind pedig a közjegyzői tanács értesítendő.

Egy naptári éven belül három hónapnál hosszabb szabadság csak a kerületi főtörvényszék elnökének hozzájárulásával engedélyezhető.

A közjegyzőjelöltek applicansok, az ötesztendő közjegyzői gyakorlat és közjegyzői szakvizsga letétele után assessorok. A jelöltek (applicansok) jegyzékébe való bevezetés előfeltételei: a jogtudományi tanulmányok befejezése és a magister iuris fok elnyerése. A jelölti gyakorlat a közjegyzői gyakorlat minden ágába a főnök vezetése alatt való rendszeres bevezetésből és közjegyzői

tanács által e végből rendszeresített tanfolyamokon való részvételből áll.

A jelölteket a közjegyzői tanács jegyzi ugyan be, de bejegyzés előtt a kerületi főtörvényszék elnökének hozzájárulása kikérendő. Ha az applicans az ötesztendő közjegyzői gyakorlatot kitöltötte, a kerületi főtörvényszék egy birájából, mint elnökből s a közjegyzői tanács által kiküldött két közjegyzőből, mint tagból álló speciális bizottság előtt vizsgát kell tennie. —

A közjegyzői tanács szervezeti szabályai a következők:

Minden kerületi főtörvényszék területén működő valamennyi közjegyző közjegyzői kamarát alkot, mely közgyűlésén saját tagjai közül — a kamara tagjainak számához képest 9—13 főből álló közjegyzői tanácsot — (választmány) — választ.

E tanácsok hatáskörébe tartozik:

1.) Felügyelet a közjegyzők, assessorok és applicansok pontos kötelesség-teljesítése tekintetében, a kari tekintély és méltóság fenntartása irányában.

2.) Rendbirságok kiszabása.

3.) A felek vagy a közjegyző kérésére valamely hivatalos cselekményért a szabályok szerint járó díjak meghatározása.

4.) Az applicansok szakképzésének vezetése.

5.) Döntőbiráskodás a közjegyzők, assessorok s applicansok között a hivatali működés körében felmerült vitás ügyekben, amennyiben azok közérdeket nem érintenek.

6. Közjegyző kijelölése valamely hivatalos cselekménynek díjazás nélkül vagy csökkentett díjazás mellett való elvégzésére, ha a fél szegénységét igazolja.

A közjegyzői tanács további hatásköre egyező az osztrák közjegyzői kamarákéval.

A közjegyzői tanács a felügyeletet akként gyakorolja, hogy a területén levő minden közjegyzői irodát időszakonként, három éven belül, alaposan megvizsgálta.

A törvény rendelkezik továbbá a kerületi törvényszéki-, kerületi főtörvényszéki elnök s az igazságügyminiszter felügyeleti jogköréről.

A fegyelmi biráskodás terén a rendtartás a következő, az önkormányzatot e téren részben megvalósító rendelkezéseket teszi: fegyelmi ügyekben első fokon a kerületi törvényszék egy birájából s két közjegyzőből álló tanács, másod- s végső fokon a kerületi

főtörvényszék két birájából s egy közjegyzőből álló hármas tanács dönt.

A fegyelmi eljárásban a közjegyző vagy egy más közjegyzővel vagy ügyvéddel képviseltetheti magát.

Az ügyvitelt illetően: kifejezetten ki van mondva, hogy a közjegyző előtt nem ismert fél személyazonosságának igazolása — ha személyazonossági tanúk nincsenek — okiratokkal is történhetik.

A közjegyző minden hivatalos ténykedésénél köteles a felek cselekvőképességéről meggyőződést szerezni.

A törvény kifejezetten kimondja, hogy mindennemű közjegyzői irat készítésénél *írógép használata*, vagy nyomtatott blanquetta használata *meg van engedve*.

Az új rendtartás legfontosabb rendelkezése, mely *ingatlan javak tekintetében a tulajdonjog átszállását, korlátozását vagy megterhelését célzó jogegyletek érvényességéhez, valamint ily jogügyletekre vonatkozó mindennemű meghatalmazások érvényességéhez közjegyzői okirati formát ir elő.* (82. §.)

Ezt a rendelkezést a pénzügyi hatóság már az 1925. évi illetéktörvény-tervezetben ajánlotta.

E tervezet szerint t. i. a volt Galicia területén működő közjegyzők éppúgy, mint a Lengyelország egyéb területén működő közjegyzők feladata lett volna az előttük kötött ily ügyletek után járó illetékeknek első fokon való kiszabása s lerovatása.

Az egységesítés érdekében már most a közjegyzői kényszer az ingatlanügyletek tekintetében az úgynevezett Kis-Lengyelországra is ki lett volna terjesztendő.

Ez a tervezet akkor a kis-lengyelországi ügyvédi kar ellenzése folytán félretételt, most azonban a közjegyzői rendtartásnak az egész birodalomra vonatkozó egységesítése során a közjegyzői kényszer az úgynevezett Kis-Lengyelországba is behozatott, úgy-hogy ezután egész Lengyelországban ily irányú közjegyzői okirati kényszer lesz és a közjegyzőségek egyuttal elsőfokú illetékkiszabási s behajtási hivatalok lesznek.

Az osztrák közjegyzői rendtartás 76. §-ában felhozott tanúsítványokon kívül a lengyel közjegyző jogosult bizonyos személy megjelenését vagy meg nem jelenését is tanúsítani.

Új s nagyon célszerű — különösen a régi Oroszországból lengyel impérium alá került területeket illetően — az a rendelkezés

zés, mely a közjegyzőnek megengedi, hogy irni nem tudó vagy nem képes egyénnek *iuss-ujjlenyomatát hitelesíthesse*.

Míg ez a rendelkezés a törvénybe be nem került, a régi oroszországi területen az irni nem tudó vagy irni nem képes személyek *minden jogügyletüket* jogérvényesen csak közjegyzői okirati alakban létesíthették.

A törvény megengedi a közjegyzőnek, hogy előtte létesített jogügylettel kapcsolatban a letevő ügyfél által megjelölt személy részére kiszolgáltatandólag pénzt vagy értékpapírt őrizetbe vegyen. Az ily letét azonban egy héten belül az illető személynek kiszolgáltatandó, ami ha nem történnék meg, az értékek birói letétbe helyezendők.

Az életbeléptetési rendelkezések közül legfontosabb, mely a közjegyzői hatáskörbe utalt ügyetek tekintetében a közjegyző kizárólagos hatáskörét állapítja meg.

A 142. §. kimondja, hogy az életbelépés napjával azokban az ügyekben, melyek közjegyzői hatáskörbe utaltattak, bíróság el nem járhat, különösen nem járhat el tovább bíróság végrendelek letétbe vétele, aláírások hitelesítése, láttamozások körül.

A régi osztrák területen érvényben levő vonatkozó jogszabályok közül hatályban marad: az 1855. május 31.-i közjegyzői rendtartás (Reichsgesetzblatt 94.) XIII. főrésze, a közjegyzőknek birói megbízottul való alkalmazása tárgyában 1860. május 7-én kelt igazságügyminiszteri rendelet (RGBl. 120.) és a bizonyos jogügyletek kötelező közjegyzői okirati alakjáról szóló 1871. július 20.-i törvény (RGBl. 76.).

A szóbanlevő rendtartáson kívül a közjegyzői hatáskörre vonatkozóak még ama *anyag jogi szabályok, melyek számtalan esetben írják elő a közjegyzői okirati kényszert*.

Az osztrák közjegyzői rendtartás 3. §-ába foglaltakhoz hasonló rendelkezést tartalmaz a lengyel végrehajtási törvény 20/5. szakasza, mely szerint a közjegyzői okirat végrehajthatósága — bizonyos előfeltételek fennforgása esetén — nemcsak pénz s pénzt helyettesíthető dologra, hanem másirányú teljesítésre is vonatkozik.

Ha a lengyel közjegyzői kar többször hangoztatott ama óhájának, hogy a közjegyző közvetlenül az igazságügyminiszter alá rendeltessék, nem is tesz eleget az új törvény, mégis a lengyelországi közjegyzők az új törvénnyel — akár a bírák — meghatározott hatáskörrel bíró közfunkcionáriusok lettek, tehát törvényen alapuló közfunctiót végeznek, ami az osztrák közjegyzőségnek eddig sajnos, nem adatott meg.

Részvényjogunk vajudása.

Irta: *dr. osgyáni Rónay Károly.*

Folytatás *)

V.

Ami végül a büntető rendelkezéseket illeti, Dorogi ellenjavaslata a kereskedelmi törvény rendelkezéseit változatlanul meghagyja, tehát nem szigorítja és csak annyiban egészíti ki, hogy azokat kiterjeszti az igazgatótanács tagjaira és hites könyvvizsgálókra is. Az utóbbiakra vonatkozólag azon esetekben, ha jelentésében a társaság helyzetét tudva, valótlanul adja elő; ha a vizsgálat folyamán tudomására jutott üzleti titkot elárulja és ha megállapított díjazásán felül egyéb díjazást is elfogad.

Uj benne az, hogy azon hites könyvvizsgálót, aki valamely törvényi tilalmat azért követi el, hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, vagy tiltott díjazást azért fogad el, hogy kötelességei valamelyikét megszegje vagy elmulassza: 5 évig terjedhető fogházzal és 8000 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja.

Lényegileg erre szorítkozik a Dorogi által javasolt novella. Ismételve hangsúlyozza, hogy „a keresk. tvnek a rtsaságokra vonatkozó része a maga alapjaiban bevált, tehát óvakodni kell olyan reformtól, amely ezeket az alapokat megint gathatná.”

Ha ez igaz is, nem látom be, hogy a hivatalos T-nek a visszaélések meggátolását illetőleg szigorúbban sújtó intézkedései hogyan ingatnák meg azon alapokat. Ellenkezőleg úgy vélem, hogy azokat megerősítik.

Végül áttérek dr. Kuncz Ödönnek a részvénytársaságokról közzétett törvénytervezetére. Ez nem novella, hanem a részvényjogot a maga egészében a kereskedelmi törvénytől elkülönítve tárgyazó törvény. A szövetkezetekre nem terjed ki.

Ezen eljárását azzal indokolja, illetőleg azon okból ajánlja, hogy polgári törvénykönyvünk kötelmi része ma-holnap érvénybe lép s annak keretébe sem kereskedelmi törvénykönyvünknek, sem

*) Az előző közleményeket l. e közlöny 1933. évi 4., 6., 8. és 9. számában.

különösen az ebben szabályozott részvényjogunk elavult intézkedései nem illenek bele. Elavult részvényjogunk nem képes az alaptőke valóságos előteremtését biztosítani, sem irreális részvénytársaságok keletkezését és működését megnehezíteni. Első sorban tehát éppen a szolid részvénytársaságok érdeke kívánja a részvényjog tökéletesebb szabályozását. A mai súlyos közgazdasági viszonyok közt fontos, hogy a részvénytársaságok egészségesebb alapokra fektessenek. Ennél pedig két szempont érvényesüljön: egyrészt könnyítse a reális részvénytársaságok keletkezését, védelmét és megerősödését; másrészt a szédelő részvénytársaságokkal szemben szigorú szabályokat állítson fel. Minthogy azonban a törvény különbséget nem tehet: oly intézkedésekkel küzdjön az irreális részvénytársaságok ellen, amelyek a szolid társaságokat nem sértik. Vagyis oly feltételeket szabjon a részvénytársaságok alakulása és működésére vonatkozólag, amelyeket a reális társaságok könnyen teljesíthetnek, de amelyekkel meg lehet akadályozni a szédelő vállalatok keletkezését és működését. Például szolgálhat a német 1884. évi novella. Eredmény: ipari és kereskedelmi föllendülés. Hangsúlyozza *Kuncz*, hogy Angliában, Észak-Amerikában, Belgiumban, Svéd-, Norvég-, Finn- és Szerb országokban is külön törvény szabályozza a részvényjogot.

Írányelvül tűzi ki *Kuncz* azt, hogy a nyilvánosságot, mint egyik leghatásosabb óvszert kell fokozni. Ezt hangsúlyozta különben az 1899. évi részvénytársasági kongresszus is II. határozatában. Ezt kiegészítette az 1900. évi kongresszus 17. rezolúciója, mely szerint nélkülözhetetlen az, hogy minden ország egy külön lapot létesítsen a részvénytársaságok közleményeinek leközlése céljára. Ezen eszmét *Kuncz* melegen felkarolja és „Központi céglap” létesítését javasolja, melyet a kereskedelmi minisztériumban működő cégbiztos szerkesztené, mint hivatalos organumot. Melegen ajánlja azt is a részvénytársaságok hatásosabb és egységes ellenőrzése, valamint az egységes judicatura végett, hogy „Központi Cégbíróság” létesíttessék Budapesten, amelyben szakszerűen kiképzett bírák egységes elvek szerint intézzék a részvénytársaságok ügyeit.

Már most lássuk, hogy dr. *Kuncz* Ödön miképpen iparkodik megvalósítani „törvény tervezetében” a fentt vázolt és általa régóta hirdetett elveket.

Ezen törvénytervezet a részvénytársaság fogalmát szabatosabban határozza meg.

Előírja továbbá, hogy ha a r. t. bármely közleményben alap-

tőkéjére hivatkozik, köteles egyúttal feltüntetni, hogy mekkora a részvények névértéke és száma, mennyi lett befizetve, mennyi a nem pénzbeli betét (apport) és mennyi a tartalékja.

Az alaptőke minimumát 150.000 pengőben állapítja meg. Részvényt, míg annak egész névértéke be nincs fizetve, csak névre lehet kiállítani. A részvényes bármikor követelheti a költségek előlegezése mellett, hogy bemutatóra szóló részvénye, névre szólóra alakíttassék át. A részvényérték minimuma 100 P. Parin alul részvényt kibocsájtani tilos, azon fölül szabad. A többlet alapítási költségekre s ami azon felül marad, tartalékra fordítandó.

A részvényokiraton fel kell tüntetni a többi közt az alaptőke nagyságát, a részvények számát s ha különböző fajú részvényeket bocsát ki a társaság: az összes fajok felsorolását és annak a fajnak megjelölését, melyhez e szóbanforgó részvény tartozik.

A részvénytársaság felruházhathat egyes részvényeket különböző, úgy a nyereségben, mint a vagyonban, vagy mindkettőben való részesedést biztosító külön jogokat, ami a részvényokiraton feltüntetendő. Az osztalék előnyben részesülő ebbeli előnye nem haladhatja meg a névérték 10⁰/_o-át. Ha az elsőbbségi részvény javára azon jog is biztosított, hogy az egyes üzletekben elmaradt osztalék a későbbi üzletekben pótoltatni fog: megállapítandó az üzletek legmagasabb száma, amelyekben az osztalék utólagos megtérítésének helye lehet, de azok száma ötöt meg nem haladhat. Az olyan elsőbbségi részvény, mely a társasági vagyonban való részesedés elsőbbségén kívül osztalék elsőbbséget is élvez időbeli korlát nélkül: a tervezet, vagy alapszabály megfoszthatja a szavazat jogtól. Ezek a szavazat nélküli elsőbbségi részvények. Ezek előjogát különben az elsőbbségi részvényesek külön közgyűlésén a beadott szavazatok 1/4 részével szüntetheti meg. Egyébként a szavazó jog elvonása nem fosztja meg az elsőbbségi részvényeseket attól a joguktól, hogy a közgyűlésen megjelenjenek, felszólaljanak, indítványt tegyenek és felvilágosítást kérjenek. Ha a társaság a szavazat nélküli részvényeseknek biztosított elsőbbségi osztalékot nem teljes összegében fizeti ki, vagy nem pótolja, ezek visszanyerik szavazat jogukat és mindaddig gyakorolják, míg a társaság az elmaradt osztalékot teljesen nem pótolja.

Továbbá úgy a tervezetben, mint az alapszabályokban létesíthet a társaság a részvénytől különböző olyan értékpapírt, mely a tulajdonosnak a tiszta jövedelem meghatározott részére biztosít jogot. Ez az élvezet-jegy.

Továbbá a részvénytársaság fenntarthatja magának a jogot oly kötvények kibocsájtására, melyek tulajdonosai kötvényeiknek részvényekre való kicserélését követelheti. (Átváltoztatható kötvény. Convertible bond.) Megállapítandó, hogy mely idő múlva, vagy mennyi időn belül követelhetik a kicserélést. A társaság fenntarthatja magának azt a jogot, hogy bizonyos idő elteltével, ha a kötvény tulajdonos nem kéri kötvényének részvénné alakítását, a kötvényt visszafizethesse.

A részvénytársaság oly kötvények kibocsájtását is elhatározhatja, amelyek a társaság által később kibocsájtandó részvényekre elővételi jogot biztosítanak. Ezek az elővételi jogot biztosító kötvények.

Ezen törvény tehát a részvényeknek öt új fajtáját különbözteti meg és szabályozza.

Azután szorosán meghatározza, hogy ki tekintendő a részvénytársaság alapítójának, — milyen legyen a tervezet, — hogyan eszközlendő a részvény aláírás, különösen pedig a nem pénzbeli betét (Apport) feltétele. Az első közgyűlés megtartásának egyetlen feladata az első igazgató tanács megválasztása.

Alapítói nyilatkozat állítandó ki a társaság miként leendő megszervezéséről, különösen az alaptőke biztosításáról, a részvények befizetéséről, az apport és különös előnyök tekintetében létrejött megállapodásokról.

Ami pedig fontos újítás: még az alakuló közgyűlés előtt a cégbíróság által kirendelendő hites könyvvizsgáló által megvizsgálandók az alapítandó társaság összes viszonyai és körülményei. A könyvvizsgáló az előbb említett alapítói nyilatkozat tartalmát felülvizsgálni és a kifogásolható hiányok pótlását kívánni köteles. Ha mindent a törvénynek megfelelően rendben talál, erről a cégbíróságnak jelentést tesz. Ettől számítandó két hónapon belül kell az alakuló közgyűlést megtartani, mely meggyőződik az alaptőke biztosításáról, — megállapítja az alapszabályokat, — határoz az Apport és az alapítóknek biztosítani kívánt különös előnyökről, — megválasztja a társaság állandó hites könyvszakértőjét és dönt a társaság megalakulása fölött. Ha az alapítók a fentírt idő alatt az alakuló közgyűlést össze nem hívják, az aláírók szabadulnak az aláírással vállalt kötelezettségek alól és befizetett pénzüket visszakövetelhetik.

Az alapítás azon módját, amikor az alapítók külön okiratban kijelentik, hogy az összes részvényeket ők maguk veszik át s azok

számát, névértékét, esetleg több faji minőségét megállapítják, ezen tervezet szimultán alapításnak nevezi. Ez esetben a részvény aláírás és alakuló közgyűlés elmarad, — az alapítók állapítják meg az alapszabályokat, kirendelik az igazgató tanácsot és a hites könyvvizsgálókat.

Ezen T. egyébként a kereskedelmi törvény intézkedéseit lényegében átveszi és csak az említett újításnak megfelelően egészíti ki. Különösen kiemeli azonban, hogy a társaságnak a cégjegyzékbe való bejegyzése után a tervezet, alapító okirat, vagy alapszabály alaki kellékeinek hiányára többé nem lehet hivatkozni, sem a részvény aláírásnál közbejött akarathianyok alapján a társaság megalakulásának érvényességét kétségbe vonni nem lehet.

Újítás az is, hogy ha a fizetéseit nem teljesítő részvényesnek részvénye megsemmisítetik: annak a részvénykönyvbe beírt jogelődjét értesíteni kell arról, hogy 30 napon belül jogában áll a részvényre befizetendő hátrálékos összeg és kamatai befizetése által a részvényt magához váltani. Ha nincs, aki a részvény visszaváltási jogot gyakorolná; a társaság a kizárt részvényes részvény jogát elárvereztetheti s a vételárból követelését kielégítheti. Ha így nem térül meg a társaság követelése; a kizárt részvényestől behajthatja követelését s ha ez nem lehetséges, a részvénykönyvbe írottak jogelődei egyetemlegesen kötelesek a hiányt megtéríteni. Ez a kötelezettség 2 év alatt elévül.

Névre szóló részvény szövegében felemlítendő azon esetleges megszorítás, hogy csak a társaság beleegyezésével ruházható át. Nem pénzbeli betét ellenében kiállított részvény a társaság bejegyzésétől számított 2 éven belül át nem ruházható s ez a részvény szövegében felemlítendő.

Újítás továbbá az is, hogy a részvénytársaság a részvény névértékének megfelelő betétén kívül kötelezheti a részvényest nem pénzben álló és visszatérő, időszakonként teljesítendő szolgáltatásokra is, ha ennek elmulasztása következményeit az alapszabály pontosan körülírja s az a részvényen is fel van tüntetve s ha az ily részvény névre szól s átruházása az igazgató tanács beleegyezéséhez van kötve. A mellékszolgáltatás nem teljesítésére kötbért állapíthat meg. Viszont a társaság a mellékszolgáltatásokért megfelelő ellenértéket adhat még akkor is, ha az évi mérleg nem tüntet fel nyereséget.

Utóalapításnak nevezi a T. azon esetet, ha a társaság a bejegyzéstől számítandó 2 éven belül oly állandó használatra szánt beren-

dezést, jogot, vagy ingatlant akar megszerezni, amelynek értéke az alaptőke $\frac{1}{5}$ részét meghaladja. Az erre vonatkozó szerződés a társaságot csak akkor kötelezi, ha azt a hites könyvvizsgálók átvizsgálják, az eredményről a közgyűlésnek jelentést tesznek, a közgyűlés jóvá hagyja és a cégbíróság ezt a határozatot a cégjegyzékbe bejegyzi.

A társaság a részvényeseknek nem biztosíthat határozott magasságú kamatot. Kivétel az „építő kamat“. Ezt a tervzet állapíthatja meg és csak az üzem megnyitásának időpontjáig terjedhet, az alaptőke 15%-át meg nem haladhatja. Ezt a szervezés költségei közé kell fölvenni és veszteségként elkönyvelni.

A részvénytársaság részvényeit fennállása alatt is bevonhatja és a teljesített befizetéseket egészben, vagy részben visszafizetheti, a következő feltételek alatt: a tisztajövedelemből kisorsolt részvény helyébe élvezeti jegyet kell adni, — a tiszta jövedelemből bevont részvények dacára az alaptőke a teheroldalon változatlanul beállítandó a mérlegben, a bevont részvények értékét pedig, mint tartalékot. A részvényt, azonban csak az esetben lehet bevonni, ha a bevonást elrendelő rendelkezés már a bevonandó részvény kibocsátásakor benn foglaltatott az alapszabályokban.

A közgyűlés szabályozása tekintetében újítás, hogy ha többféle fajú és jogú részvények jogviszonyait valamely részvényfaj hátrányára kívánja a közgyűlés megváltoztatni; az érvényes határozathoz szükséges az érdekelt részvényfaj tulajdonosainak elkülönítve hozott határozata is.

Új a szanáló közgyűléshatározat is, mely szerint, ha az alaptőke $\frac{2}{3}$ része képviselve van, $\frac{2}{3}$ szótöbbséggel elhatározhatja, hogy azon részvényesek akik a vagyoniilag megrendült részvénytársaság talpraállítása végett a részvény névértéken felül bizonyos összegű ráfizetést eszközölnek, elsőbbségi, vagy külön jogokban fognak részesülni.

Ha a közgyűlés a részvényesek kisebbségének a kívánt felvilágosítást megtagadja, a kisebbség kívánatára a tárgyalást el kell halasztani és a vitás kérdést a cégbíróság elé terjeszteni, mely a felek meghallgatása után, soronkívül, nem peres úton hoz mindkét felet kötelező végérvényes határozatot.

Az alaptőke $\frac{1}{20}$ részét képviselő részvényesek az ok és cél megjelölésével közgyűlés összehívását s a már összehívott közgyűlés napirendjére bizonyos tárgyak kitűzését kívánhatják.

A mérleg készitést úgy írja elő, hogy a tagok abból a társaság vagyoni helyzetéről alaposan tájékozódhassanak.

A tartalék alap gyűjtését kötelezővé teszi, amely célra az évi tiszta jövedelem 10%-a fordítandó mindaddig, míg az alaptőke felerészét, vagy az alapszabályokban megállapított ennél magasabb összeget el nem éri.

Ha a hites könyvvizsgálók, vagy szakértők jelentése oly tényeket derít ki, melyek az igazgatók és tanácsstagok ellen való kártérítés követelését állapítják meg: azok ellen a kártérítési kereset három hónapon belül megindítandó.

Minden közgyűlési határozatot, mely törvénybe, vagy alapszabályokba ütközik, minden jelen volt részvényes, ha a határozat ellen tiltakozott, a közgyűlési jegyzőkönyvnek a cégbírósághoz való betérjesztésétől számított 30 napon belül perrel megtámadhatja. A megtámadható közgyűlési határozat a megtámadási jog nem gyakorlása által érvényessé válik, kivéve, ha az törvénnyel tiltott rendelkezést tartalmaz, vagy a törvénynek a hitelezőket védő, vagy közérdeket szolgáló kényszerítő szabályába ütközik.

Azon nagyrészvényes, aki befolyását arra használja, hogy magának, vagy másnak jogtalan előnyt szerezzen s valamely igazgatót, vagy tanácstagot rábirja arra, hogy a társaságot károsító cselekményt kövessen el: a vétkes igazgatóval, vagy tanácsstaggal egyetemlegesen felel a társaságnak az okozott kárért.

Már most, ami a részvénytársaság vezetését és ellenőrzését illeti, a Kuncz-féle T. is ügyvezető igazgatóságot, igazgató tanácsot és állandó hites könyvvizsgálót ír elő, úgy mint az előzőleg ismertetett Dorogi-féle tervzet, tehát ismétlések elkerülése végett csak az attól való eltéréseket ismertetem. Korántsem akarom ezzel azt mondani, hogy az ügyvezető igazgató, igazgató tanács és hites könyvvizsgáló fogalmait Kuncz Dorogitól vette volna át. Az teljesen kizárt dolog. Eltérő rendelkezések:

Ha az alapszabály az igazgatók javára az évi tiszta nyereség bizonyos hányadát, mint nyereség részesedést (tantiéme) biztosítja, ezt a hányadot csak valamennyi leírás, tartalékolás és a részvényesek javára a részvény névértékének legalább 5%-át kitevő osztalék levonása után maradó rész után kell kiszámítani.

Az igazgatóknak a társasággal kötött hitel ügyletei érvényét és „verseny ügyletei“ tilalmát úgy oldja meg, mint a hivatalos T. azzal a különbséggel, hogy az ő házastársukat, egyenes ágon

rokonukat és sógorukat nem zárja ki és csak kölcsönre és hitelre szorítja.

Az igazgató tanács összeállításánál a kisebbség érdekét úgy igyekszik megvédeni, hogy az oly részvényes, vagy részvényes csoport, akik az alaptőke legalább $\frac{1}{20}$ részét képviselik, követelhetik, hogy ha 3 tagból áll az igazgató tanács, minden egyes tanácstag választása elkülönítve fogantassék. Ha az utolsó tanácstag választása előtt megállapítást nyer, hogy a kisebbség minden egyes korábbi tanácstag választás alkalmával sikertelenül ugyanarra a személyre szavazott; ezt a személyt kell külön választás nélkül az utolsó tanácstagságra megválasztottnak tekinteni. Ha az igazgató tanács 6, vagy több tagból áll, a kisebbség az előbbi módon 2 tagot választhat. Ha később elesnek azok az előfeltételek, amelyek alapján a kisebbség tanácstagot választott, a közgyűlés a kisebbség által választott tanácstagokat egyszerű szótöbbséggel elmozdíthatja.

Alaptőkeemelés esetén a T. a régi részvényesek elővételi jogát kielégítően biztosítja. A feltételes alaptőkeemelés módját szigorúan körülírja. Ugyancsak részletesen foglalkozik a felszámolással, társaságok egybeolvadásos egyesülésével és a részvénytársaság megsemmisülésének eseteivel.

Ami végül a büntető határozatokat illeti, a kereskedelmi vétség eseteit kiterjeszti a hites könyvvizsgálókra is. A kereskedelmi vétséget három évig terjedhető fogházzal, sőt súlyos esetekben 5 évig terjedhető börtönnel és pénzbüntetéssel sújtja, melynek felső határát meg sem állapítja, tehát lehetővé teszi, hogy a bíróság ezen érzékeny módon hathatósan sújtsa. A hites könyvvizsgálókat és a szakértőket a titoktartás megszegése esetén még azon mellékbüntetéssel is sújtja, hogy 5 évre, sőt véglegesen is elveszti jogosultságát arra, hogy mint bírói szakértő, vagy hiteles könyvvizsgáló működhessen. Kuncz tehát meri szigorú büntetésekkel sújtani a visszaéléseket és nem fél, hogy attól részvényjogunk egészséges alapjai megrendülnek.

A vegyes és életbe léptető rendelkezések közül egy fontos intézkedés hiányát észlelem: be kellene iktatni még egy szakaszt, mely felhatalmazza az igazság- és kereskedelemügyi minisztereket, hogy Budapesten az egész ország területére részvénytársasági ügyekre vonatkozóan illetékes központi cégbíróságot szervezzenek és az országos hivatalos céglapot megindítsák.

A három törvénytervezet egybevetése után önkéntelenül fel-

merül a kérdés, hogy melyiknek törvényerőre emelése volna részvényjogunk alapos szanálása céljából kívánatos.

Én a dr. Kuncz Ödön által felhozott érvek alapján legcélszerűbbnek tartanám az egész részvényjogunk a kereskedelmi törvényből való kihalását és külön törvénnyel való rendezését. Alapul venném pedig dr. Kuncz Ödönnek előbb ismertetett törvénytervezetét. Kiegészíteném azonban a hivatalos tervezetnek következő üdvös intézkedéseivel:

1. az igazgatóság évi jelentésében feltüntetendő személyenként és részletesen, hogy az ügyvezető igazgatóság, az igazgatótanács tagjai, valamint az alkalmazottaknak nyújtott, a szokásos fizetési előlegek körébe nem tartozó kölcsönök és hitelek összege, valamint az ezek által más helyen igénybevett kölcsön vagy hitel biztosítására a társaság által vállalt kötelezettség összege.

2.) Az ügyvezető igazgatók és igazgató tanács tagjainak és a főtisztviselők javadalmazása és végellátása megfelelően egyrészt az illető által betöltött munkakör jelentőségének, a vállalat gazdasági erejének és üzlete terjedelmének, másrészt a járandóságok összege a vállalat kellő jövedelmezőségét, tehát a részvényeseknek a nyereségből részesedéshez való jogos igényét ne veszélyeztesse. Költségmegtérítés címén pedig csak az igazoltan valóságos és szükséges költségmegtérítést igényelhessék.

Azon részvénytársaságnál pedig, mely az állam, törvényhatóság, vagy község részéről oly hozzájárulásban részesül, melynek értéke az alaptőke 20% -át, illetőleg 100.000 P-t meghalad: évi 12.000 P-t meghaladó javadalmazás megállapításának érvényéhez az illetékes szakminiszter jóváhagyása szükséges.

3.) Tényleges szolgálatban álló köztisztviselő a törvényben meghatározott eseteken kívül nem lehet oly részvénytársaság igazgatóságának tagja, amelynek ügyei intézésében felügyeleti, ellenőrzési, vagy egyéb szempontból hivatali hatalmat gyakorol. Ily részvénytársaságnál az illető köztisztviselő nyugdíjba helyezésétől számított 5 éven át sem vállalhat semmiféle tisztséget, megbízást, vagy érdekeltséget, végellátása elvesztésének terhe alatt.

Úgy vélem, hogy részvényjogunk ily törvényes újrendezése képes lesz helyreállítani a nagyközönségben a bizalmat a részvénytársaságokkal szemben, melyet különösen az utolsó évtized alatt alaposan elvesztettek.

(Vége.)

Közjegyzői illetékesség az örökösödési eljárásban.

Sok esetben előfordul, hogy az örökösödési eljárásban a kettős lakhely, az elhalálozási hely s más körülmények tendenciózus beállítása következtében vitássá válik, hogy az örökösödési eljárás lefolytatására melyik kir. közjegyző, illetve melyik járásbiróság illetékes. Az 1894 évi XVI. tc. elég határozott rendelkezéseket tartalmaz ugyan az illetékesség kérdésében, ennek ellenére is gyakran előfordul, hogy a bíróságok ily tárgyú határozata sem fedi mindenben a törvény rendelkezéseit.

Egy ilyen illetékességi összeütközés kérdésében az egyik kir. közjegyző az igazságügyminiszterhez intézett felterjesztést, amelyben az illetékesség kérdésével olyan jogi alapossággal foglalkozik, hogy a felterjesztést, amely egyben a tényállást is közli, indokoltnak találjuk az alábbiakban bő kivonatban közzétenni:

Néhai N. N. volt b.-i lakos, J.-én fiának birtokán, ahol látogatóban tartózkodott, 1932. évi december hó 8-án önjogu örökösök, ingatlan hagyaték és végrendelet hátrahagyása mellett elhalt. A halálesetfelvételnél örökösök *utolsó rendes lakhelyéül* a tényeknek megfelelően örökösök *b.-i lakcime* lett feltüntetve, a halálesetfelvételnél azonban az azt felvevő körjegyző az idevonatkozó törvényes rendelkezések ismeretének hiányában nem az illetékes b.-i kir. közjegyzőnek küldötte meg, hanem a J. községre illetékes kir. járásbirósághoz terjesztette be, ez pedig *anélkül, hogy az örökösök eziránt előtte kérelmet terjesztettek volna elő*, 1932. december 22-én hozott Pk. 14.980/1932—9. számú végzésével az *örökösödési eljárást megindította* s annak lefolytatásával a J. községre illetékes kir. közjegyzőt bizta meg.

Ezt megelőzőleg, 1933. december 14-én X. Y. ügyvéd az örökösök képviselőjében a b.-i közjegyzőhöz beadványt intézett, amelyhez örökösök nála letétben volt eredeti végrendeletét mellékelte és *felkérte, hogy a hagyatéki eljárást indítsa meg*. E kérelem folytán a b.-i közjegyző az eljárást az 1894: XVI. tc. 3. §-ának 1. pontja alapján, tehát az örökösök kérelmére megindította s a J. községre illetékes kir. közjegyzőt pedig felkérte, hogy a tévedésből neki kiadott eredeti halálesetfelvételnél küldje meg, aminek azonban ez a kir. közjegyző, a bíróság megbízó végzésére hivatkozással, eleget nem tett.

Ennek következtében a b.-i közjegyző az iratokat betérjesz-

tette az illetékes járásbiróságához s egyben a közokiratok egész sorával igazolta azt, hogy örökösök *utolsó rendes lakhelye B.-n* volt s J.-n ahol meghalt, ideiglenesen, csak mint vendég tartózkodott. A b.-i kir. járásbiróság ennek folytán Pk. 569.779/1932. számú, 13. alszámú végzésével az eljárásra magát illetékesnek mondotta ki s a b.-i közjegyzőt az eljárás lefolytatásával megbizta.

A tényállás e szakában mindkét bíróság a nála kezelt iratokat a fennforogni látszó illetékességi összeütközés folytán nem az 1894: XVI. tc. 7. §-ának hatodik bekezdéséhez képest a m. kir. Igazságügyminiszterhez, hanem a kir. Kuriához, mint legközelebbi közös felsőbirósághoz terjesztette fel, amely 1933. évi június hó 19. napján Pk. I. 1375/26/1933. szám alatt hozott végzésében a Pp. 51. §-ára hivatkozással *eljáró bíróságnak a J.-községre illetékes kir. járásbiróságot jelölte ki*.

A tényállás fenti ismertetése után a beadvány a bíróságot és a másik közjegyző eljárását az alábbiak szerint teszi jogi kritika tárgyává:

Az örökösödési eljárást szabályozó 1894. XVI. tc. 2—4. §§-ai akként rendelkeznek, hogy az eljárás akkor, ha örökösök után ingatlan vagyon és *csupán önjogu örökösök* maradtak, — ami a jelen esetben nem vitás, — az örökösök halálától számított három hónapon belül csak az örökösöknek előterjesztett *kérelmére* indítható meg; kérelem hiányában pedig az eljárás *hivatalból* való megindításának *csak* a halál napjától számított három hónap leforgása után van helye.

Az első jogszabálysértést tehát a J. községre illetékes kir. járásbiróság követte el akkor, amikor az 1932. december 8-án elhalt örökösök halála után két héttel, 1932. december 22-én anélkül, hogy ezt az örökösök nála kérelmezték volna, az eljárást *hivatalból megindította* s arra magát mindjárt illetékesnek is kimondotta akkor, amikor csupán örökösöknek oly tartalmu halálesetfelvétele állott rendelkezésére, amelyben az illetékesség kérdésében döntő fontosságú „*utolsó rendes lakóhely*“-ként *B. volt megjelölve*. — Hiszen ebben az időpontban s még attól számított két és fél hónapon keresztül joga és módja lett volna az örökösöknek arra, hogy örökösödési bizonyítvány kiadása iránt kérelmet terjesszenek elő, amely esetben *az eljárás egyáltalán meg sem lett volna indítható!*

A J. községre illetékes kir. járásbiróság eljárást megindító és illetékességét kimondó végzése tehát *a törvény kifejezett ren-*

delkezései ellenére hozatott meg, aminek folytán az önmagában *érvénytelen* s felsőbb elbírálásra alkalmatlan.

De *jogszabályt sértett* a hagyatéki eljárás lefolytatásával megbízott *J. községre illetékes k.-i kir. közjegyző is* azáltal, hogy a bíróság által hozzá, mint nem illetékes kir. közjegyzőhöz áttett halálesetfelvétel megvizsgálása után, annak dacára, hogy abban örökhatyó utolsó rendes lakhelyétől B. van megjelölve, azt nem a b.-i mint az eljárásra illetékes kir. közjegyzőnek küldötte el, hanem magát kompetensnek állítva, a fenthivatkozott törvényszakasz tilalma dacára örökhatyó elhalálozásától számított *egy hónap alatt* az örökösök ily irányu *kérelme nélkül* hagyatéki tárgyalást is tűzött.

Mindezekon kívül: nemcsak az elbírálás alapjául szolgáló egyik birói végzés volt törvénybe ütköző, tehát formális jogerő dacára is érvénytelen, de tételes jogszabályba ütközik mindkét járásbírósnak az az eljárása is, hogy az iratokat az általuk megállapítani vélt illetékességi összeütközés folytán a kir. Kuriához terjesztették fel s a Kuria azon döntése is, amellyel az ügyet egyszerű illetékességi összeütközésnek fogva fel, azt a Pp. 51. §-a alapján szuverén jogon, indokolás nélkül, bíróság kijelölésével intézte el.

Tévesek voltak ezek az eljárások, illetve intézkedések, mert

1.) a jelen ügyben nem volt illetékességi összeütközés, nem volt pedig alaki és anyagi okból:

2.) és mert ennek folytán az eljárni hivatott bíróság *megállapítására*, nem pedig kijelölésére volt szükség, ami nem a Kuria, hanem a m. kir. Igazságügyminiszter jogkörébe tartozik.

ad 1.) Hiányzik az alap *alaki okból* az illetékességi összeütközés megállapítására azért, mert az egyik bíróság illetékességét megállapító végzése a törvény által expressis verbis megállapított három hónapi határidő letelte előtt, kérelem nélkül, törvény ellenére, tehát érvénytelenül hozatott, *érvénytelen végzésre* pedig, még ha formailag jogerőre emelkedik is, — ami a jelen esetben automaticamente történt, mert ilyen végzés ellen külön felfolyamodásnak az 1894: XVI. tc. 124. §-a értelmében nincs helye, — *illetékességi összeütközés nem alapítható*.

De nem lehet megállapítani illetékességi összeütközést *anyagi okokból* sem.

Az 1894: XVI. tc. 7. §-a ugyanis taxative felsorolja azokat a körülményeket, amelyek az illetékesség megállapítására jogalapot

nyújtanak s amely körülmények *kétségtelen* fennforgása esetén vitathatatlanul megállapítható az, hogy egy konkrét hagyatéki ügyben az eljárás lefolytatására melyik bíróság illetékes.

A jelen ügyben azonban épen az a *tényállás*, — az a körülmény, hogy örökhatyónak hol volt az utolsó rendes lakhelye, — *lett* egészen erőszakoltan bár, de *vitássá téve*: két bíróság előtt, külön-külön produkáltattak, ha nem is mindig erre hivatott tényezőktől eredő, de formailag mégis közokiratok, amelyek egymással ellentétes *tényállítást* tartalmaznak arra nézve, hogy örökhatyó utolsó rendes lakhelye B., vagy J. volt-e. — Ezen ellentétes tényállítások folytán tehát a jelen esetben nem arra volt szükség, hogy valamelyik a két bíróság közül az eljárásra indokolás nélkül, hatalmi jog alapon *kijelöltesék*, hanem arra, hogy az erre illetékes forum *megállapítsa* azt, hogy fennforognak-e valamelyik bíróságnál azok a körülmények, amelyek az illető bíróságot az 1894: XVI. t.-c. 7. §-ának taxativ felsorolásán belül illetékessé teszik, a konkrét esetben tehát, a mindkét bíróságnál felsorakoztatott dokumentumok tüzetes megvizsgálása után az volt megállapítandó, hogy örökhatyónak B., vagy J., illetve esetleg mind a kettő volt-e az utolsó rendes lakhelye, amely megállapítás azután minden külön intézkedés nélkül maga után vonja a lakhely szerinti bíróság illetékességét.

Minthogy pedig éppen a körül forgott a vita, hogy egyáltalán megállapítható-e valamelyik bíróság illetékessége, — kétségtelen, hogy illetékességi összeütközésről, amely birói *kijelölési jogot* involválna, a jelen esetben beszélni sem lehet, — ennek következtében

ad 2.) a jelen ügyben *nem az eljáró bíróság kijelölésére*, tehát egy szuverén, indokolásra nem szoruló s nem is köteles intézkedésre, hanem arra volt szükség, hogy az erre hivatott felsőbb forum az 1894: XVI. tc. 7. §-ában foglaltak szigorú mérlegelésével *megállapítsa* azt, hogy melyik bíróság s mily jogalapon hivatott az eljárásra.

Itt két kérdés merül fel: az egyik az, hogy mily törvény alapján állapítandó meg az illetékesség, a másik pedig az, hogy erre a megállapításra, milyen forum hivatott.

Nem lehet kétséges, hogy hagyatéki ügyben az ezt szabályozó lex speciális: az 1894: XVI. tc. rendelkezései alkalmazandók mindaddig, amig azokat valamely újabb törvény kifejezetten hatályon kívül nem helyezi s ily ügyben a polgári perrendtartás mint lex univerzális rendelkezései csak akkor kerülhetnek alkal-

mazásra, ha valamilyen kérdésben a speciális törvény nem intézkedik.

Már pedig az illetékesség kérdését, — a polgári perrendtartás illetékességi rendszerétől a dolog természeténél fogva lényegesen eltérően, — igen pontosan, világosan és kimerítően szabályozza az 1894: XVI. tc. 7. §-a; nyilvánvaló tehát, hogy hagyatéki ügyben, illetékességi kérdésben ez és csakis ez a törvényhely lehet irányadó.

Ez pedig magában foglalja a feleletet a másik felvetett kérdésre, a döntésre hivatott fórum kérdésére is akkor, amikor hatodik bekezdésében kimondja, hogy: „ha az illetékesség a fentebbiek (t. i. az ott részletesen ismertetett szabályok) alapján meg nem állapítható: *az illetékes hagyatéki bíróságot az igazságügy-miniszter jelöli ki.*“

Figyelemreméltó, hogy maga a k.-i kir. járásbíróság is eredetileg a fentebb ismertetett álláspontot foglalta el s maga is leszögezte, hogy az illetékesség kérdésének meg nem állapíthatása esetén az iratok döntés végett a m. kir. Igazságügyminiszterhez lesznek felterjesztendőek; annál feltünőbb azután, hogy az a végzésében foglaltakkal szöges ellentétben később az iratokat mégis a polgári perrendtartás 51. §-ára hivatkozva nem a m. kir. Igazságügyminiszterhez, hanem a kir. Kuriához terjesztette fel s még feltünőbb, hogy a kir. Kuria a hozzá felterjesztett iratok közül ezt a végzést egyáltalán nem méltatta a legcsekélyebb figyelemre sem.

Reá kíván mutatni a beadvány arra is, hogy hagyatéki ügyekben az illetékesség kérdésének *megállapítása* helyett a szuverén birói *kijelölés* jogának törvényellenes alkalmazása a leg súlyosabb és legveszélyesebb precedenst teremtené, mert alkalmat adna egyrészt arra, hogy bármely, még oly világos és félreérthetetlen esetben is, mondvacsinált ürügyek és bizonyítékok alapján illetékességi összeütközés provokáltassék, ami a hagyatéki eljárás tökéletes jogászai elmével megkonstruált illetékességi rendszerét alapjaiból forgatná ki, — másrészt alkalmat adna arra, hogy a bíróság a hagyatéki ügyekkel tetszése szerint, indokolási kötelezettség nélkül rendelkezvén, azokat, úgy, mint a jelen esetben is, a méltányosság s a felek akaratának figyelmen kívül hagyásával, sőt azok ellenére oda irányítsa, ahova kedve, vagy hangulata tartja s így e felfogás rendszerré fejlődése esetén az amugy is létében fenyegetett közjegyzői kar egzisztenciális érdekeit, valamint

a feleknek az 1894: XVI. tc. 7. §-ának 5-ik bekezdésében méltányolt rendelkezési jogát a bíróság tetszésének tenné ki.

Nem jelentéktelen szempont az sem, hogy e felfogás rendszerré válása esetén a m. kir. Igazságügyminiszternek, mint legfőbb felügyeleti hatóságnak a fenti törvényszakaszon alapuló beavatkozási joga illetékességi összeütközések erőszakolt kiprovokálása útján hovatovább teljesen semmissé és nem alkalmazhatóvá válna, ami pedig nyilván nem volt intenciója a törvénynek, de nem érdeke az ügyeknek és az ügyfeleknek sem.

A királyi Kuria tehát a formális illetékességi összeütközés dacára sem volt jogosult és hivatott ezt az ügyet a polgári perrendtartás, mint lex univerzális alapján eldönteni akkor, amikor maga a lex speciális ezt nem reá, hanem az igazságügyminiszterre, mint felügyeleti hatóságra bizza s ha a kir. Kuria egy ide nem vonatkozó törvényhely alapján, szuverén, birói jogkörben el is döntötte az ügyet, döntése az ügyet res judicatá-vá nem teszi, az a felügyeleti hatóság törvény alapján fennálló jogkörének nem prejudikálhat és nem lehet akadálya annak, — hogy a m. kir. Igazságügyminiszter *az iratokat mindkét bíróságtól bekérve, törvényes jogkörében az ügyet*, úgy az eljáró bíróságok, különösen a m. kir. Kuria, mint a beavatkozott k.-i kir. közjegyző eljárását illetőleg *szigorú megvizsgálás tárgyává téve*, azt nem hatalmi szempont, hanem a törvény alapján, az igazságnak megfelelően *érdemi elbírálás alá vegye és eldöntse.*

E helyütt még arra kíván a beadvány rámutatni, hogy a *kifejezetten peres eljárásra*, valamint a kizárólag az abban szabályozott perenkívüli eljárásokra alkotott *polgári perrendtartás szabályainak*, így különösen az 51. §-ban statuált birói kijelölési jognak *a hagyatéki eljárás területén való erőszakolt alkalmazása* s ennek rendszerré válása a fenti precedens után a jövőben milyen ferde helyzetet teremtené.

Más ugyanis a jelentősége valamely ügy illetékességének peres ügyben és más a hagyatéki eljárásban.

Ha ugyanis egy per illetékessége birói kijelöléssel, indokolás kötelezettsége nélkül kerül eldöntésre, a felek *egyikét sem éri nagyobb jogsérelem* azt sem, akinek esetleg akarata ellenére kell ügyét a kijelölt bíróság döntése alá bocsátania, mert hiszen az a körülmény, hogy az ügyet melyik bíróság dönti el, a felekre nézve javarészből csupán kényelem s némi csekély részben költség-

többlet kérdése, amely azonban az ügyvédi helyettesítés intézményével legtöbb esetben eliminálható.

Hagyatéki ügyben azonban egyáltalán nem közömbös a felekre nézve, akik között az esetek 90%-ában bírói döntést nem, csupán türelmes kiegyenlítést igénylő jogvita támad, — hogy az ügy hol kerül eljárás alá. — A hagyatéki eljárás 7. §-ában szabályozott illetékességi rendszer ugyanis annak az alapelvnek szem előtt tartásával készült, hogy a hagyatéki ügy lehetőleg ott folytattassék le, ahol örökhagyó utoljára lakott, ahol tehát az ügy előreláthatólag és minden valószínűség szerint legegyszerűbben és leggyorsabban liquidálható, ahol örökhagyó vagyoni viszonyai rendszerint legkönnyebben kipuhatolhatók s az esetek legnagyobb részében örökösei, vagy azok egy része is tartózkodik, több lakhely, vagy az ország területén lakhely hiánya esetén pedig ott, ahova az ügyet az örökhagyó vagyoni viszonyai és körülményei utalják és hogy ezen utóbbi esetben ebbe a reájuk nézve esetleg igen fontos kérdésbe az örökösök is beleszólhassanak, azért biztosítja részükre ily esetben az eljáró bíróság megjelölésének jogát.

Minthogy tehát *peres ügyben* az illetékesség kérdésében való döntés magánjogi szempontból nem jelentős, *csak alaki jellegű* s csak annak a közjogi kötelezettségnek biztosítására szolgál, hogy az állam minden jogvitának bírót adjon: teljesen indokolt a polgári perrendtartás azon rendelkezése, hogy *peres ügyben* az illetékesség kérdésének eldöntését *a felsőbíróságra s annak tetszésére bizza.*

Minthogy azonban *hagyatéki ügyben* az illetékesség kérdése igen *súlyos és jelentős magánérdeket érint*, mégpedig úgy a felek mint a kir. közjegyző magánérdekét: nagyon természetes, hogy az örökösödési eljárás 7. §-a ennek eldöntését nem engedi át a bírói kijelölés szuverén jogának, hanem *reábizza azt a felügyeleti hatóságra*, a m. kir. Igazságügyminiszterre, akinek természetszerű joga és kötelessége az, hogy az ügy körülményeit az örökösödési eljárás szabályai értelmében részletes és alapos vizsgálat tárgyává tegye s ennek alapján, *tüzetesen indokolva megállapítsa azt, hogy melyik bíróság*, illetve ennek folytán *melyik közjegyző a törvényszakas* melyik pontja alapján *jogosult eljárni.* A két törvényhelynek: a polgári perrendtartás a közjogi jellegű 51. §-ának és az örökösödési eljárás magánjogi jellegű 7. §-ának összezavarása azonban *szem elől téveszti e két kiválóan megalkotott törvény szellemét* s oly alapvető jogi tévedés, amely az igazukat perenkívüli úton kereső felek

s a tárgyaló kir. közjegyző egzisztenciális érdekei szempontjából megmérhetetlen következmények csiráit hordja magában.

Ha ugyanis a polgári perrendtartás 51. §-ának erőszakolt alkalmazásával mód nyílik arra, hogy az illetékesség kérdése, összeköztetésnek bárki, így esetleg egy anyagilag érdekelt kir. közjegyző által való kiprovokálásával a bíróság szuverén döntése alá bocsáttassék: akkor — mint a jelen esetben is — egyrészt a *legsúlyosabb jogsérelem érheti a feleket*, akiket egy ilyen döntés perenkívüli ügyükkel azon forum elé kényszerít, amely elé kerülni nem kívánnak s amelynek mellőzési jogát részükre törvény biztosítja, *másrészt súlyos sérelem éri az érdekelt kir. közjegyzőt is*, akinek ma, amikor ügyködése mindinkább a hagyatéki eljárásra korlátozódik egzisztenciális érdeke fűződik ahhoz, hogy a hozzátartozó ügyeket ő tárgyalja le s akinek jurisdikciója alól ilyenképpen a legvilágosabban odatartozó ügyek is kiemelhetők lesznek.

Ha valahol tehát, úgy az örökösödési eljárás terén helye van az illetékességi szabályok szigorú magyarázatának és *kérlelhetetlen betartásának*, ehhez pedig arra van szükség, hogy ha hagyatéki ügy illetékessége kérdésében vita támad, az a törvényben lefektetett kritériumok alapos mérlegelésével, tehát *érdemben vizsgálattassék meg* és döntsék el az erre hivatott s törvényben kijelölt felügyeleti hatóság által, *ne pedig kijelölés útján*, tehát indokolás nélkül legyen annak juttatható, akinek juttatni a bíróság tetszése szerint kívánja.

Végül felemlítendő az is, hogy a *kir. Kuria hivatkozott indoklás nélküli végzése* azáltal, hogy az ügy jogi részére ki nem terjeszkedett, az *ügyet továbbra is nyílt kérdésnek hagyta, azt semmiféle szempontból el nem döntötte s ezzel a legtágabb teret hagyta az illetékességre vonatkozó jogszabályok tetszés szerinti magyarázatának*, sőt az azokkal való esetleges visszaéléseknek is.

A beadvány ezekután a konkrét ügy érdemére térve át, arra kéri az Igazságügyminisztert, hogy az ügyet törvényes hatáskörében döntse el akként, hogy a hagyatéki ügyben az 1894. évi XVI. t.-c. 7. §-ának 1. bekezdése alapján a b.-i kir. járásbíróság jogosult és köteles eljárni. A most hivatkozott törvényszakas ugyanis a beadvány szerint az illetékesség megállapításának első és alapvető kritériuma gyanánt örökhagyó utolsó rendes lakhelyét, azt a helyet tehát, ahol örökhagyó az állandó tartózkodás szándékával utoljára lakott, nem pedig ahol csak az elhalálozás pillanatában véletlenül tartózkodott, jelöli meg. A beadvány szerint kétségtelen köziratokkal

igazolva van, hogy örökhagyó utolsó rendes lakhelye B. volt. Ezzel szemben a k.-i kir. járásbiróság állásfoglalásának alapjául szolgáló iratok viszont azt igazolnák, hogy örökhagyó lakóhelye J. volt, ezek az okiratok évekkal megelőzően keltek s nem is az illetékes hatóságtól lettek saját hatáskörükben kiállítva.

Abban az esetben is, ha ezek az okiratok bizonyítékul elfogadhatók volnának, az volna megállapítható, hogy örökhagyónak az ország területén két rendes lakóhelye volt, de ebben az esetben is az örökösödési eljárásra a b.-i kir. járásbiróság illetékes, mert az 1894. évi XVI. t.-c. 7. §-ának 2. bekezdése kimondja ugyan, hogy ha az örökhagyónak több rendes lakóhelye volt, akkor az eljárásra az a járásbiróság illetékes, amelynek területén örökhagyó meghalt. (Ez a jelen esetben a k.-i járásbiróság volna.) De ugyanazon szakasz 5. bekezdése megállapítja azt is, hogy ebben az esetben az örökösök a tárgyalás elrendelése előtt megállapodhatnak egy másik járásbiróság eljárásának igénybevitelében, amikor is a megállapodással kijelölt járásbiróságnak a másik bíróság az eljárást átengedni köteles. Ilyen megállapodás a jelen hagyatéki ügyben az öröklésre egyedül jogosult két leszármazó örökös között tényleg létrejött s ezt a bíróság tudomására is hozták akkor, amikor az örökösök jogi képviselője a b.-i közjegyzőhöz intézett beadványában az eljárásnak a b.-i járásbiróság által való megindítását kérte.

Tehát még abban az esetben is, ha örökhagyónak két rendes lakóhelye lett volna, a b.-i járásbiróság az illetékes s ezt a k.-i közjegyzőnek az a ténykedése, hogy a törvényszerű három havi határidő bevárása előtt tárgyalást tűzött, megváltoztatni nem alkalmas.

A m. kir. Igazságügyminiszter a beadvány következtében hozott 33.603/1933. I. M. VIII. számú rendeletével a k.-i és b.-i kir. járásbiróságok között felmerült illetékességi összeütközésnek a kir. Kuria által történt elintézése miatt tett panaszát az 1894. évi XVI. t.-c. 128. §-ának utolsó bekezdése és az 1912. évi LIV. t.-c. 3. és 9. §-ában s a Pp. 51. §-ában foglalt rendelkezésekre tekintettel alaptalannak találta, egyben azonban arról értesítette a beadványt benyújtó kir. közjegyzőt, hogy *a panasz folytán megtartott felügyeleti vizsgálat eredményéhez képest a k.-i járásbirósággal szemben a szükséges felügyeleti intézkedés megtörtént és a k.-i kir. közjegyzővel szemben pedig a fegyelmi eljárás szorgalmazása iránt intézkedett.*

A Nyugdíjintézet közgyűlése.

A királyi közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézete 1933. évi rendes közgyűlését Budapesten a kir. törvényszék I. emeleti polgári tárgyaló termében december hó 8. napján délelőtt 11 órakor tartotta meg. Az ülést *Fekete* László dr. elnök vezette s azon az intézőbizottság tagjai közül jelen voltak: Szemerjay-Petrán Tibor dr. elnökhelyettes, Bognár József dr. és Sziráky László dr. bizottsági tagok, jelen voltak továbbá Galánffy János dr. debreceni, Jedlicska Béla dr. szegedi, Lázár Ferenc dr. a budapesti és Pottyondy Béla dr. a szombathelyi kamarák elnökei, valamint Angyal Béla dr., Balassa Lajos dr., Botka László dr., Benkő Lajos dr., Barcs Ernő dr., Csiky Ödön dr., Csák Szilárd dr., Csomasz Béla dr., Dóczy Kálmán dr., Demkó Pál dr., Fodor Antal dr., Grosschmid Géza dr., Horváth Béla dr., Haller Károly dr., Horváth Kamilló dr., Hedry Aladár dr., Joannovits Jenő dr., Kaprinay Endre dr., Kenderessy János dr., Kepes János dr., Kiss József dr., Kovách Dénes dr., Kovácsy Zoltán dr., Lehotzky Antal dr., Lénárt Dezső dr., Lovassy Ernő dr., Magyary Ferenc dr., Meixner László dr., Mike Lajos dr. Onody Kálmán dr., Örley Dénes dr., Pálffy Gyula dr., Pekker Emil dr., Sárközi Sándor dr., Teőke Béla dr. kir. közjegyzők, Antalffy-Zsiros Aladár dr., Diemár Kálmán dr., Gyöngyösy Arisztid dr., Halász Ákos dr., Hirkó Boldizsár dr., Kozányi Pál dr., Krenner Zoltán dr., Magyary Kossa Zoltán dr., Simich Béla dr., Suchich Ervin dr., Uray László dr. kir. közjegyzőhelyettesek, nyugdíjintézeti tagok.

Fekete László dr. a közgyűlés megnyitása után megállapította annak határozatképességét, a jegyzőkönyv vezetésére Kozányi Pál dr., annak hitelesítésére pedig Krenner Zoltán dr. és Rónay Tibor dr. nyugdíjintézeti tagokat kérte fel. Utal ezután a Kir. Közjegyzők Közlönye múlt havi számában közzétett zárószámadásra és vagyonomérlegre és különös megnyugvással állapítja meg, hogy a gazdasági viszonyok egyre elviselhetlenebb súlyosbodása ellenére a nyugdíjhátralék az elmúlt évvel szemben a közgyűlés napján mintegy 15%-os csökkenést mutat. Ez a körülmény kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a nyugdíjintézeti tagok belátva a nyugdíjintézet szociális fontosságát, járulékfizetési kötelezettségüknek anyagi erejük minden megfeszítésével igyekeznek eleget tenni. Bejelenti ezután az elnök, hogy a nyugdíjintézet adminisztrációját rendbehozták, a

nyugdíjintézeti törzskönyvek megfelelő bevezetésekkel elkészültek, az egyes tagok befizetéseit pedig külön kartoték lapok tüntetik fel. Előadja, hogy a nyugdíjszabályzat reformja kérdésében az intézőbizottság a balatonfüredi közgyűlés határozatainak megfelelően az igazságügyminiszterhez részletesen indokolt felterjesztést intézett s az ennek megfelelő új rendelet mielőbbi kibocsátása iránt állandóan tesz sürgető lépéseket. Foglalkozik az intézőbizottság az intézet vagyonának ingatlanba való fektetésével, e tekintetben már több objektumot meg is szemléltek s mihelyt megfelelő ingatlant találnak, nem fognak késni a vételügylet lebonyolításával. Tudatában van a súlyos gazdasági helyzetnek, amelyre való tekintettel a nyugdíj-járulék emelésére vonatkozó javaslatot képviselni nem tudná, de az intézet stabilitása szempontjából nem járulhatna hozzá ahhoz sem, hogy a havi járulék összege leszállítsassék. Jelenleg már az a helyzet, hogy a havi befizetések épen csak hogy elégségesek a havi nyugdíj összegek kifizetésére. Egyrészt tehát ilyen körülmények között a további tartalékolásra sor nem igen kerülhet s másrészt, ha a havi nyugdíjak összege emelkednék, amire természetes okoknál fogva kilátás van, a befizetések ezek fedezésére elégségesek nem lesznek s ebben az esetben már a különbözet fedezésére, ha nem is a nyugdíjszabályzattól megállapított 10%-os tartalékhoz, de a tényleg tartalékként kezelt összegekhez kellene nyúlni. Ebből a szempontból volna fölötte kívánatos az új nyugdíjszabályzatnak mielőbbi s a nyugdíjintézet előterjesztésének megfelelő kibocsátása, mivel annak következményeként a nyugdíjösszegek jelentősen apadnának.

A közgyűlés az elnöki megnyitót élénk tetszéssel fogadta s az elnöki indítványnak megfelelően elhatározta, hogy a havi járulék összege 1934. évre is 50 pengő lesz.

Mike Lajos dr. esztergomi kir. közjegyző szólalt fel ezután s azt kifogásolta, hogy a nyugdíjjárulékkal hátralékos intézeti tag már két hét múlva olyan felszólítást kap, amelyben fegyelmi eljárással fenyegetik. Ezt méltánytalannak és indokolatlannak tartja azokkal szemben, akik járulékfizetési kötelezettségeiknek vétlenül nem tesznek eleget. Nem tartja méltányosnak a nyugdíjszabályzatnak azt a rendelkezését, hogy más pályáról kinevezett közjegyző csak tíz év múlva lesz nyugdíjjogosulttá. Ezt a szigorú rendelkezést enyhíteni kellene, mivel a más pályáról kinevezett közjegyzők rendszerint fennállott életbiztosításukat kénytelenek restringálni, hogy nyugdíjjárulékfizetési kötelezettségüknek eleget tehessenek.

Ha már most a kinevezés után tíz év eltelte előtt halálozna el az illető közjegyző, családja egyrésztől nyugdíjat nem kap, másrésztől életbiztosítási összeget is csak redukált mennyiségben.

Grosschmid Géza dr. miskolci kir. közjegyző azt tartja méltánytalannak, hogy az 50 évet meghaladó időben kinevezett közjegyzőknek 50% pótlékot is kell a nyugdíjjárulék után fizetni. Az ilyen korban kinevezett közjegyzők előreláthatólag a nyugdíjjogosultsághoz szükséges 10 évet nem fogják a közjegyzői pályán eltölteni s így a járulék befizetésekből sem nekik, sem családjuknak haszna nem lesz. Legalább is azt tartaná méltányosnak, hogy a nyugdíjintézeti járulék mindenkire nézve egységesen legyen megállapítva.

Galánffy János dr. debreceni kamarai elnök reflektál az előző felszólalásokra, előadja, hogy a nyugdíjszabályzat tervezőinek az volt az elgondolása, hogy négy közjegyző tartson el járulékával egy özvegyet. Most a kezdő időkben a nyugdíjintézet gavalléros gesztusokat magának meg nem engedhet, különösen nem akkor, amikor némely idősebb közjegyzők azt a visszaélésnek minősíthető eljárást tanúsították, hogy anyagi előnyök fejében állásukról lemondottak s lemondásuk után azonnal nyugdíjat igényeltek. Helyes az, ha az intézet a hátralékos tagokat fegyelmi eljárással fenyegeti, a fegyelmi eljárás van ugyanis hivatva eldönteni azt, hogy a járulék fizetésében késedelmes közjegyző vétkes-e vagy sem. Annak, aki előrehaladottabb korban jön a közjegyzői pályára, számolnia kellett azzal, hogy milyen terheket kell vállalnia. Teljesen igazságtalan volna, ha a más pályáról kinevezett közjegyzők azonnal nyugdíjképesek volnának s ezzel előnyösebb helyzetbe kerülnének azokkal szemben, akik már éveket, illetve évtizedeket töltöttek a közjegyzői pályán. Ha az intézet megerősödik, szó lehet arról, hogy a nyugdíjszabályzat szigorú rendelkezéseiben bizonyos enyhítő módosítás eszközöltessék, addig azonban indokolt minden vonalon a legszigorúbb takarékoskodás.

Lázár Ferenc dr., a budapesti közjegyzői kamara elnöke felszólalásában arra hivatkozott, hogy a nyugdíjintézet nehéz időkben létesült s az azóta is egyre súlyosbodó gazdasági viszonyok még nehezebb helyzet elé állították az intézetet. Minden reménye meg van arra, hogy a nehéz helyzetből a nyugdíjintézet vezetősége minden zökkenés nélkül kivezeti az intézetet s épen azért emelkedett lélekkel és megértéssel kell sietni segítségére azoknak, akik erre, a nem kis munkát igénylő szerepre önzetlen lélekkel s a kar

szociális érdekei ügybuzgó szeretetével vállalkoztak. Minden indokolt reménye meg van arra, hogy körülbelül tíz év alatt a nyugdíjintézet meg fog izmosodni és erősödni, addig pedig nélkülözések árán is tartalékolni kell. Ha az intézet teljes stabilitása elkövetkezik, akkor majd tárgyalás alá lehet venni azokat a javaslatokat, amelyeket Mike Lajos dr. és Grosschmid Géza dr. felszólalásaikban érintettek, addig azonban semmi esetre sem.

Lovassy Ernő dr., valamint *Mike* Lajos dr. és *Grosschmid* Géza dr. ismételt felszólalásai után *Fekete* László dr. a vitát berekesztette azzal, hogy a közgyűlésen elhangzott felszólalásokat annakidején, ha a viszonyok ezt megengedik, az intézőbizottság figyelembe fogja venni.

Kovách Dénes dr. nyiregyházi kir. közjegyző terjesztette ezután elő az állandó ellenőrzőbizottság jelentését s ennek keretében azt a mérleg és eredményszámlát, amelyet a Kir. Közjegyzők Közlönye novemberi száma egész terjedelmében közzétett. Megállapítja a jelentés, hogy a nyugdíjszabályzatban előírt törzskönyvek, az egyes tagok befizetéseit feltüntető kartotéklapok s általában a nyugdíjintézet adminisztrációja mintaszerű. Fájdalommal emlékezik meg a jelentés arról, hogy az ellenőrzőbizottság elnöke *Sümeghi* László dr., aki a nyugdíjintézetnek előkészítésében is tevékenységet fejtett ki s aki az intézetnek mindig lelkes, pontos és odaadó tagja volt, váratlanul elhalálozott. Indítványozza végül a jelentés, hogy *Fekete* László dr.-nak az intézeti adminisztráció rekonstrukciójáért és minden vonalon pedáns vezetéséért a közgyűlés elismerését és köszönetét nyilvánítsa s általában az elmúlt költségvetési évre a közgyűlés az intézőbizottságnak és ellenőrzőbizottságnak a felmentvényt adja meg.

A közgyűlés az állandó ellenőrzőbizottság jelentését egyhangúlag tudomásul vette s a jelentésben előterjesztett javaslatoknak megfelelően határozott.

Fekete László dr. elnök bejelenti, hogy *Velsz* Elemér dr. és vitéz *Kozma* György dr. intézőbizottsági tagok tagságukról lemondtak s hogy ezek a megüresedett állások betöltendőek, valamint a nyugdíjszabályzat rendelkezéseinek megfelelően az állandó ellenőrzőbizottság újra alakítandó.

A közgyűlés az elnök indítványának megfelelően az intézőbizottság rendes tagjaivá *Meixner* László dr. kir. közjegyzőt és *Sziráky* László dr. kir. közjegyzőhelyettest, póttagá pedig *Kozányi* Pál dr. kir. közjegyzőhelyettest, az állandó ellenőrzőbizottság tagjaivá

Balassa Lajos dr., *Kovách* Dénes dr. kir. közjegyzőket és *Hirkó* Boldizsár dr. kir. közjegyzőhelyettest választotta meg.

A közgyűlés berekesztése után úgy az intézőbizottság, mint az állandó ellenőrzőbizottság ülést tartott. Az utóbbi bizottság elnökévé *Balassa* Lajos dr. ócsai kir. közjegyzőt választották meg.

Közlemények.

Évfordulón.

Súlyos válságban hagyta az egész világot, de különösen Csonkamagyarországnak jobb sorsra hivatott népét az 1933. év. És szomorú szívvel, a jobb jövőben keveset bízó, aggódó lélekkel lépjük át az 1934 év küszöbét is. Közel s távolban semmi fény — mondja a költő s szavának igazsága komor elkeseredést vált ki a szomorú, a talán legszomorúbb magyar éjszakában szárnyuk szegetten, reményük törötten bolyongó lelkekből. A bú, a sorscsapás, ha jó nem jó mint egyes órszem, egyszerre egész dandár beront. Ennek a shakespeare-i mondásnak igazságát is kétségbeesetten érzi a ma magyarja, a szenvedés megannyi hőroza. Minden szenvedések filozófiájában lehet igazságot találni, de az nem lehet igazság, hogy egy nemzedéknek kell annyit szenvednie, mint hosszú emberöltők népének együttvéve sem.

A magyar közjegyzői rend, amint ezt sokan még ma is balgán hiszik, nem kiszakított része a magyar életnek. Együtt tűri a magyar sorsot. Együtt hordozza a nehéz magyar igát. Együtt szenved a minden képzeletet felülmúló magyar szenvedéseket. Az 1933 év így a magyar közjegyzőség történetében is fekete év. A csonka ország gazdasági válságának hullámverései gazdasági nézőpontból mély pontra juttatták a magyar közjegyzőt is. Viszonylag talán még mélyebbre mint az országnak más élethivatásokban elhelyezkedett többi polgárát. Mert az általános gazdasági válság lesújtó hatásán kívül belső bajok is segítettek még jobban lerontani a gazdaságilag elernyedő magyar közjegyzői kart, amely ekként a teherbíró képességnek valóban legmélyebb

pontjára süllyedt. Gazdasági függetlenségéhez valamelyes mértékben szükséges anyagi biztosság alapfeltételeinek minimális megszerzési lehetősége is megszűnt. A magyar közjegyző is, mint az egész magyar intelligens középosztály, idegekremenő harcot folytat a mindennapi kenyérért.

Vergődő lélekkel, gondokkal eltelten, súlyosan küzködő sorban bár, azonban hivatását betölti kötelességeit teljesíti. Tudatában van annak a fontos missiónak, amelyet a jogrendszerben betölt s hivatásának fontosságát, komolyságát és értékét a még oly súlyos sorscsapások alatt görnyedten sem engedte még csak elhalványulni sem. A józan s főleg a komoly jogászi közvélemény előtt nem lehet kétségbevonni ma sem a magyar közjegyzői intézmény jogszolgáltatási fontosságát, sőt a komoly bírálóknak az intézmény nélkülözhetetlenségét kell megállapítania. Ez mindenestre elvitathatatlan érdeme a mai szomorú magyar világ minden közjegyzőjének, aki a mérhetetlenül súlyos egyéni helyzetében is korrekt és becsületes munkát ad az államnak és a jogkereső közönségnek egyaránt.

Minden súlyos bajaink közepette tekintenünk kell azonban a jövőbe is. Az európai államokban, bár a gazdasági válság hatása alól többé kevésbé azok sem mentesek, erőteljes lendületet vett a közjegyzőségnek a modern viszonyokhoz alkalmazkodó kiépítése. Az olasz, a német és a lengyel államok egymásután alkotják meg modern közjegyzői rendtartásukat kétségtelen bizonyítékként annak, hogy a közjegyzőséget nemcsak, hogy feladni nem lehet, de azt az u. n. tiszta közjegyzőség formájában modernizálni, erőteljes és nagy fontosságú jogszolgáltatási intézménnyé kifejleszteni kell. Ebben az immár általánosnak minősíthető mozgalomban részt kell vennie a magyar jogalkotásnak is a hatvan éve eléggé elavult magyar közjegyzői rendtartás helyébe egy új közjegyzői törvény megalkotásával.

Tudjuk, hogy az új törvény a mai magyar közjegyzők válságos helyzetét megszüntetni nem fogja, azonban készen kell állnunk az új törvénnyel akkorra, ami erős hitünk szerint nemsokára bekövetkezik, amikor modern jogállamot s modern jogállamban modern közjegyzőket kell adnunk az Erdély, Felsőmagyarország és a délvidék ezeréves magyar földjén sokat szenvedett magyar testvéreinknek.

Kamaraközi értekezlet. December hó 7-én *Lázár Ferenc* dr. a budapesti kamara elnökének irodájában és az ő vezetésével a budapesti kamaraközi értekezletet tartottak, amelyen az igazságügyminiszternek a közjegyzőhelyettesek országos egyesülete beadványa tárgyában a kamarákhoz intézett leiratán kívül, amelyet a közlöny novemberi számában különben egész terjedelmében közöltünk, több aktuális kérdést tárgyaltak meg.

Nemzetközi közjegyzői irodalom. Amint hogy a közjegyzőség története a római tabellionatusig vezethető vissza, érthető, hogy a közjegyzőség egyetemes vonatkozású kérdései is leginkább a római állam jogutódját, Olaszországot foglalkoztatják. Cremonában székel egy Istituto Internazionale di Bibliografia e Notariato címet viselő intézmény, amelynek célja, hogy a közjegyzőségre vonatkozó minden nemzet nyelvén megjelent irodalmi termékeket összegyűjtse. Ez az intézet a magyar külügyminisztérium útján megkeresést intézett a magyar igazságügyminisztériumhoz az iránt, hogy a közjegyzőségre vonatkozóan magyar nyelven megjelent műveket bocsájtsák rendelkezésükre s közöljék, hogy a közjegyzőség szakkérdéseivel foglalkozó folyóirat Magyarországon megjelenik-e. Ennek a megkeresésnek következtében a „Kir. Közjegyzők Közlönyé“-nek szerkesztősége megküldve a közlöny legújabbán megjelent számát, érintkezésbe lépett a cremonai intézettel s kilátásba helyezte, hogy a közjegyzőségre vonatkozó magyar nyelven megjelent műveket meg fogja küldeni. Egybeállításunk szerint magyar nyelven a következő, a közjegyzőséggel foglalkozó művek jelentek meg: *Hegedüs*: A jegyzői rendtartás 1858., *Szokolay*: A magyar, erdélyi stb. országokba behozott közjegyzőség 1858., *Dárday - Zlinszky*: Kézikönyv a közjegyzők számára 1875., *Rupp*: A magyar közjegyzőségi törvény magyarázata 1875., *Grubiczy*: Közjegyzői iratmintatár 1895., *Szokolay*: Az új közjegyzői törvény 1886., *Zöld*: Közjegyzői iratminták 1893., *Nagy*: A középkori közjegyzői intézmény 1893., *Blum*: A közjegyzői törvények magyarázata 1896., *Érdújhelyi*: A közjegyzőség és a hiteles helyek története Magyarországon 1898., *Orosz*: Közjegyzői irat mintagyűjtemény 1902., *Charmant*: Királyi közjegyző. Magyar jogi lexikon IV. kötet 830—856 l. 1903, *Kovaliczky*: Adalékok a közjegyzői törvények reformjához 1911., *Móricz*: Közjegyzői iratmintatár 1916., *Berzsenyi*: Közjegyzői iratminták 1930., *Rónay*: A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése 1932., *Kir. Közjegyzők Közlönye* 1895—1933. — Tekintettel arra, hogy a fenti művek nem állanak mind rendelkezésünkre, felkérjük a kar-

társakat, hogy a birtokukban levő műveket, illetve a közlőnynek különösen 1—20. évfolyamait rendelkezésünkre bocsátani, esetleg útbaigazítást sziveskedjenek velünk sürgősen közölni arra vonatkozólag, hogy a fentírt művek hol szerezhetők meg. Ha a vonatkozó művek egybeállítása nem volna teljes, a hiánynak is kérjük szives mielőbbi közlését.

A kamarák közleményei. A *debreceni* kamaránál a jelöltek névjegyzékéből ez évi november hó 30-iki hatálylyal töröltetett Reiner Aladár, mint Schreiber Miklós dr. szolnoki kir. közjegyzőnél gyakorlaton volt helyettes, bejegyeztetett Tóth Dezső dr. ez év november hó 20-iki hatálylyal, mint Sarló Vendel dr. abaujszántói közjegyző irodájába belépett jelölt s végül Horváth Jenő dr. ez évi december hó 16-iki hatálylyal, mint Szotyori Nagy Sándor dr. kiskvárdai kir. közjegyző irodájába belépett helyettes. — A *budapesti* kamaránál a közjegyzők névkönyvébe bevezették Kiss Dezső dr-t Ráckeve székhelylyel, a jelöltekről vezetett névkönyvbe bejegyezték Kőszeghy Antal dr. (Kiss József dr.-nál Budapest 1933. X. 18.) Körössy Dezső dr. (Kiss Dezső dr.-nál Ráckeve 1933. XI. 17.) Benyovszky János dr. (vitéz Tóthfaludy Aladár dr.-nál Budapest 1933. XII. 1.) helyetteseket, törölték a következő jelölteket, illetve helyetteseket: Szabady Tibor dr. jelölt (Kepes János dr.-nál Székesfehérvár 1933. II. 28.) Jámbor Zsigmond dr. jelölt (Csiky Ödön dr.-nál Székesfehérvár 1933. IX. 30.) Méder Gyula József dr. helyettes (Hulin Gábor dr.-nál Kiskörös 1933. X. 4.) Hadházy József dr. jelölt (Balassa Lajos dr.-nál Ócsa 1933. X. 1.) Kiss Dezső dr. helyettes (Kiss József dr.-nál Budapest 1933. XI. 1.) Grusz László dr. jelölt (Cholnoky Imre dr.-nál Budapest 1933. XI. 30.) Benyovszky János dr. helyettes (Lovassy Ernő dr.-nál Kalocsa 1933. XI. 30.) Horváth Jenő dr. helyettes (Benkő Lajos dr.-nál Cegléd 1933. XII. 10.) Tamásfalvy Thury Géza dr. helyettes (vitéz Tóthfaludy Aladár dr.-nál Budapest 1933. XI. 30.) Rácz Béla dr. helyettes (Lukács Izsó dr.-nál Budapest 1932. VII. 1. utólagos bejelentés). A kamarák vezetőségét ismétellen is felkéri a szerkesztőség, hogy a közjegyzői és jelölti névkönyvekbe eszközölt bejegyzéseket és törléseket vagy esetenként, vagy pedig naptári évnegyedenként a szerkesztőséggel közölni sziveskedjenek.

A gazdatartozások fizetésének szabályozásával kapcsolatos rendeletek. A 14000/1933. M. E. számú alaprendelet és e rendelet különböző rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában kibocsátott rendeletek több a közjegyzőket, illetve a közjegyzői gyakor-

latot érintő intézkedést tartalmaznak. Ezek közül az alaprendelet 37. §-ának az okiratok és másolatok illetékmentességére vonatkozó rendelkezéseit e közlőny novemberi számában már ismertettük. Az alaprendelet 14 §-a az 1—14 pontokban sorolja fel a korlátozások alól kivett követeléseket, amelyek között sajnálatosan nem szerepelnek a közjegyzőt megillető hagyatéki eljárási és egyéb díjak, amint ezt a régi, a 6300/1932. M. E. számú rendelet 4 §-ának 2 pontja a korlátozások alól kivonta. Jelenleg tehát az ellen a gazdaadós ellen, akinek védett birtoka van, végrehajtást, árverést elrendelni, jelzálogjogot bekebelezni a közjegyzőt megillető hagyatéki eljárási és egyéb díjak erejéig 1935. október 31 napjáig, amikor a védett birtokká nyilvánítás hatálya megszűnik, nem lehet. Az alaprendeletnek ez a közjegyzők terhére történt módosítása érzékenyen érinti különösen a vidéki közjegyzőket, akiknek amúgy is súlyos díjhátraléki követeléseit egyenesen aggasztó méretekben fogja szaporítani. — A legújabban megjelent 16200/1933. M. E. számú rendelet 1 §-a a hitelezői felügyelet elrendelésének kérelmezése kérdésében kifejezetten felemlíti a kir. közjegyzőknek az 1874. XXXV. törvénycikk 55 §-a alapján megillető perenkívül való képviseleti jogát azzal, hogy rendelkezéseket tartalmaz arra az esetre, ha a kérvényt „nem ügyvédi, vagy közjegyzői ellenjegyzéssel adják be.“ A 3 §. szerint hitelezői megbizottá a tkvi hatóság a közfelügyeletet ellátó helyi bizottságnak tagjai közül rendel ki, amely tagokat különben, a 14000/1933. számú rendelet 11. §-a és az utóbb hivatkozott rendelet 8. §-a szerint a földművelésügyi, pénzügy- és igazságügyminiszter mezőgazdasági hitelintézeti és jogi szakemberekből nevez ki s ha a felügyelet elrendelését a osztály alapján kéri, lehetőleg ügyvéd, vagy közjegyző tagot kell kinevezni. Értesülésünk szerint különben az igazságügyminiszter a helyi bizottságok tagjaivá igen sok közjegyzőt fog kinevezni.

Jegyzői magánmunkálatok. A legutóbbi mult idők kiemelkedő jelentőségű eseménye volt ebben a kérdésben a budapesti ügyvédi kamarának december hó 17. napján megtartott közgyűlésén Nagy Emil dr. volt igazságügyminiszternek az „Ügyvédség sorsa“ címen tartott nagyhatású előadása, melynek bevezető részében reámutatott arra, hogy az ügyvédi kar mai tragikus helyzetének előidézésében legnagyobb szerepe kétségtelenül a trianoni békeszerződésnek van. Trianon elvette Magyarország területének 71%-át és az elrabolt területéről az intelligencia túlnyomó része a megmaradt 29%-nyi területre menekült, úgy, hogy Csonkamagyar-

ország intelligenciájának helyzete ebből az okból hasonlíthatatlanul súlyosabb, mint bármely más ország intelligenciájának helyzete. Ha a búza ára megjavul, mondta az illusztris előadó, az agrár társadalom s ennek révén az ipar és kereskedelem is megint talpra fog állani. De a honorácior osztály Trianont — revízió nélkül — belátható időben nem fogja kiheverni. Ámde a magyar ügyvédi kar helyzetét Trianonon kívül még súlyosabbá teszi, hogy munkaterületére az utóbbi időkben idegen elemek tolokodtak be. Ilyen idegen elem, amely nem kevés munkamennyiséget, de a falusi lakosság összes perenkívüli jogi munkálatait kisajátította, a községi jegyzői kar. A községi jegyző vállán kellene nyugodnia a közigazgatás legnagyobb terhének. A községi jegyző volna a fundamentum, amelyen az egész állami adminisztráció nyugszik. Az adminisztrációnak azonban erről a legfontosabb tényezőjéről nem történik kellő gondoskodás, hanem tisztességes megélhetésének biztosítása végett az állam megengedi, hogy idegen területen szerezzen mellékjövedelmet. (Szerény véleményünk szerint ez a megállapítás nem mindenben helytálló, mivel a községi jegyzők nem magánmunkák után járó jövedelme, a természetben élvezett járandóságokkal egyetemben legalább is az esetek 90%-ában a tisztességes megélhetést biztosítja. Szerk.) Az eredmény: a közigazgatás rossz, mert a községi jegyző nem szentelheti minden idejét hivatásának, a községi jegyző magánmunkálata rossz, mert nem ért hozzá és az ügyvédség kétségbeesve kénytelen túrni, hogyan csúszik ki a talaj lábai alól. Nagy Emil nagyértékű és közvetlen hatású felszólalását a közgyűlés tagjai tomboló tetszéssel fogadták.

A jegyzői magánmunkálatok ellen megindított, egyre szélesebb és szélesebb medret öltő küzdelem harcosainak sorába immár igazságügyminisztereket is sorolhatunk. Ez a tény — úgy hisszük, már önmagában véve is elégséges indok volna arra nézve, hogy azokat a szégyen paragrafusokat, amelyek a magyar törvénytárban a jegyzők részére a magánmunkálati jogosítványt biztosították, halaszthatatlan sürgősséggel töröljék.

Egyik kartársunk a magánmunkálatokkal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmünket, hogy a jegyzők a hagyatékokkal kapcsolatos ingatlan leltározásnál a kincstárnak és közvetve a közjegyzőknek súlyos károkat okoznak az ingatlanok értékének a forgalmi árakkal szemben való alacsonyabb becslésével. Ez szembetűnő akkor, amikor az ingatlant az örökösök az örökösödési eljárás lefolytatása után eladják. Erre vonatkozólag megjegyzésünk az,

hogy egyrészt a közjegyzőnek a 11.000/1928. I. M. rendelet alapján módjában áll a leltári értékelést a jegyzőkönyvben aggályosnak jelezni s ha azzal szemben a kincstár illetékkiszabás céljából magasabb értéket állapítana meg, a közjegyző is jogosult a különbözet erejéig a díjátalány különbözetet utólag megállapíttatni; más részről ez a kérdés a jegyzői magánmunkálatok kérdésével nem is függ össze, mert a leltározásnál a jegyző, mint hatóság működik közre s talán a legkisebb súlyú kifogás volna ténykedéseikkel szemben az, hogy az ingatlanok lebecslésénél végeredményben a felek anyagi érdekeit szolgálják.

Ugyanez a kartársunk szolgáltat különben adatot a jegyzői magánmunkálatok olcsóságára vonatkozóan is. Egy 415 pengő értékű ingatlanra vonatkozó szerződés költségeiben a jegyző a készkiadásain felül munkadíj címén 36 P 60 fillért fizettetett ki magának. Ez a majdnem 10%-ot kitevő költség talán mégsem olyan horribilisan kevés, amely a jegyzői magánmunkálatok sokat hangoztatott olcsósági indokát alátámasztaná.

A jegyzők teljes jogi járattanságát dokumentálja az az eset, amelyet egy másik kartársunk közölt velünk, hogy t. i. egy jegyző egy férjes nő részére nagykorúsítási kérést szerkesztett és nyújtott be az árvaszékhez.

A telekkönyvi bejegyzések biztossága. Nem ritkán olvassunk a napi sajtóban eseteket, amikor hamisított okiratok alapján telekkönyvi bejegyzéseket foganatosítanak s az okiratok hamisított volta csakhamar kiderülve, egyrészt a felek jelentős károsodást szenvednek, másrészt pedig a telekkönyv nyilvánkönyvi jellegével kapcsolatos megbízhatóság van ezáltal nem kívánatos mértékben érintve. A legutóbbi napokban is részletes tudósítások jelentek meg a napi sajtóban arról, hogy egy szélhámosnak sikerült hamisított okiratok alapján egy budapesti házra 12.000 pengő kölcsönt felvennie s a pénzzel szerencsésen meg is lógott. Alkalmat ad talán ez az eset is annak a gondolatnak ismételt felvetésére: nem volna-e kívánatos hasonló károsodások megelőzése s a telekkönyvi biztosság fokozása céljából, amint ezt már sok külföldi állam behozta, a telekkönyvi bejegyzések alapját képező okiratokra a közjegyzői hitelesítési kényszerrel megállapítani.

Különélési tanusítványhoz a tanuk a Pp. kényszer rendszabályainak alkalmazásával nem idézhetők. A közjegyzőt megkereste az egyik házastárs a Te. 56. §-a alapján megfelelő különélési tanusítvány kiállítása iránt. A tanukat azonban nem

állította elő, ellenben azt követelte a közjegyzőtől, hogy a megnevezett tanukat a Pp. kényszer rendszabályainak alkalmazásával idézze meg. Ezt a közjegyző megtagadta s ugyancsak erre az álláspontra helyezkedett a törvényszék is ahova a fél a közjegyző eljárása ellen panasszal fordult. A törvényszék végzése ellen a fél felfolyamodást adott be, amelyet a budapesti kir. ítélőtábla 2028/1932. III. számú határozatával a következő indokolással utasított el: „A Te. 56. §-a kifejezetten kimondja, hogy az elhagyásra és annak tartamára vonatkozó adatokról és bizonyítékokról felvett közjegyzői tanusítvány kiállításakor a közjegyző a fél által megnevezett tanukat az előleges bizonyítás felvétel szabályai szerint hallgatja ki és esketi meg. A törvénynek ebből a rendelkezéséből okszerűen csak az következtethető, hogy a Pp.-nek az előleges bizonyítás felvételre vonatkozó rendelkezései ily tanusítvány kiállításakor kizárólag csak a tanuk kihallgatására és megesketésére alkalmazhatók, de az ezt megelőző eljárásra nevezetesen a tanuk megidézésére és az ezzel kapcsolatos esetleges kényszerítő rendszabályok alkalmazására ki nem terjeszthetők. Ezek szerint tehát a Te. hivatkozott szakaszában megjelölt közjegyzői tanusítvány — mint ahogy azt a törvény is nevezi — kiállítására a tanuk kihallgatása és megesketezése kivételével a rendes közjegyzői tanusítvány kiállítására vonatkozó és a közjegyzői törvényben írt rendelkezések az irányadók. Az utóbb felhívott törvényben azonban semmiféle rendelkezés nincs arra vonatkozóan, hogy ilyen közjegyzői okirat felvételére a közjegyző előtt meg nem jelent tanuk megidézése, vagy egyéb kényszerítő rendszabályok alkalmazása végett a fél a bírósághoz fordulhatna.“

Örökhagyó telekkönyvön kívül való tulajdonát képező ingatlanon a hagyaték tárgyalási költség biztosítható-e? A 60.600/1926. I. M. rendelet 29. §-a rendelkezései szerint a hagyatéki bíróság a közjegyzőnek a tárgyalási jegyzőkönyvben vagy a külön előterjesztett kérelmére már a hagyatékátadó, illetve perre utasító végzésben intézkedik aziránt, hogy ki nem fizetett díjkövetelése a hagyatékhoz tartozó ingatlanokon, vagy ingatlant terhelő oly jogokon, amelyek jelzálogjoggal, vagy aljelzálogjoggal terhelhetők, jelzálogjogilag biztosíthatók. A díjrendeletet hivatkozott szakasza minden distinkció nélkül a hagyatékhoz tartozó ingatlanról beszél s nem az örökhagyó nevében álló ingatlanról, amely megkülönböztetésnek logikai következménye az volna, hogy a jelzálogjogi biztosítás abban az esetben is foganatosítandó, ha az ingatlan nem

áll az örökhagyó nevében, egyébként azonban kétségtelen, hogy az ő telekkönyvön kívül való tulajdonát képezi. A budapesti központi kir. járásbíróság ezt a nyilvánvalóan helyes álláspontot nem osztotta és Pk. II. 564.067/6/1933. számú végzésével a díj biztosítását kérő közjegyzőt kérésével elutasította. Az elutasító végzés ellen a közjegyző felfolyamodással élt, amelynek következtében a budapesti kir. törvényszék, mint polgári felfolyamodási bíróság 24 Pf. 12.497/1933. számú végzésével a felfolyamodásnak helyet nem adott s az alsóbíróság végzését hagyta helyben. A végzés indokolása a következő: „Az ügyiratokból megállapítható tényállás szerint a kérdéses és hagyaték tárgyát képező ingatlan illetőség nem áll az örökhagyó nevében és az egyelőre az örökösök nevére telekkönyvileg át sem írható. Az ingatlan illetőség az örökhagyó telekkönyvön kívüli tulajdonát képezi s jelenleg az ingatlan a Budapesti Alsórákosi Ingatlanforgalmi Rt. eladó telekkönyvi tulajdona. A kérdéses ingatlan illetőségre a tulajdonjog csak abban az esetben kebelezhető be az örökösök javára, ha és amennyiben a hátralékos vételárat az eladó rt.-nak kifizetik. Kétségtelen tehát, hogy telekkönyvi akadály folytán a Budapesti Alsórákosi Ingatlanforgalmi Rt. nevében álló ingatlanon ezidőszerint a közjegyzői díj és költség jelzálogilag nem biztosítható. Ennek csak akkor lehet helye, ha a kérdéses feltétel bekövetkezik, vagyis az örökösök a hátralékos vételárat az eladónak kifizetik és a tulajdonjog javukra bekebeleztetik.“

Kihirdetett törvények.

1933. évi XXVI. t. c. a Bukarestben 1932. évi szeptember hó 28-án kelt magyar román vasuti határállomási egyezmény becikkelyezéséről.

Rendeletek.

14300/1933. M. E. sz. A gazdatartozások fizetésének újabb szabályozása tárgyában kibocsátott 14000/1933. M. E. számú rendelet kiegészítése és módosítása.

2500/1933. P. M. sz. A gazdatartozások fizetésének újabb szabályozása tárgyában kiadott 14000/1933. M. E. számú rendelet egyes pénzügyi rendelkezéseinek végrehajtása.

38500/1933. I. M. sz. A védett birtokká nyilvánítással kapcsolatos eljárási és telekkönyvi szabályok.

2550/1330. P. M. sz. A védett birtokká nyilvánítást kérő beadványok illetékéről.

39100/1933. I. M. sz. A bírósági jegyző és titkár önálló működési körének kiterjesztése.

15500/1933. M. E. sz. A védett birtokká nyilvánítás kérelmezésére kitűzött határidő meghosszabbítása és a védetté nyilvánítással kapcsolatos egyes kérdések szabályozása.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Notariatszeitung. (Az osztrák közjegyzők egyesületének lapja 75. évf. 52. szám.) Ennek a mintaszerűen szerkesztett régi közjegyzői szakközlönynek legújabb számába cikket irt „A hagyatéki eljárás Magyarországon” címen *Fekete László dr.*, a Kir. Közjegyzők Közlönyének főszerkesztője. A nagyértékű és tanulságos cikk bevezető részében megállapítja, hogy a magyar magánjog az ipso iure való öröklés elvi alapján áll s így a hagyatéki eljárásnak nem a jogszerzés a célja, hanem csupán az ipso iure megszerzett jognak tanúsítása. Meghatározza ezután a cikk, hogy a magyar örökösödési eljárást jelenleg mely törvények és rendeletek szabályozzák. Ezeknek a törvényeknek és rendeleteknek fontosabb rendelkezéseit nagy szakszerűséggel és alaposítással ismerteti a tárgyalási és az örökösödési bizonyítványi eljárás megkülönböztetése mellett s különös alaposítással foglalkozik azokkal a teendővel, amelyeket jogszabályok az örökösödési eljárás során közjegyzői hatáskörbe utalnak. A cikk a befejező részben felemlíti, hogy a magyar közjegyzői karnak már régóta hangoztatott kívánsága, hogy az egész eljárás, vagyis az átadás tanúsítása is, közjegyzői hatáskörbe utaltassék, ami az eljárás egyszerűsítése és gyorsítása, de még a bíróság tehermentesítése érdekében is teljes megnyugvással volna eszközölhető. Ez a rövid, de a lényegét minden vonatkozásban plasztikusan kidomborító cikk kiválóan alkalmas arra, hogy abból úgy az elméleti, mint a gyakorlati jogászság a magyar örökösödési eljárás felől megbízható tájékoztatást szerezzen. E számban *Reichert Vince* wieni közjegyző ismerteti az új lengyel közjegyzői rendtartást. Ezt az érdekes ismertető cikket közlőnk jelen számában a szerkesztőség engedélyével, egész terjedelmében közöljük. A szám élén a wieni közjegyzői kamara részletes útbaigazításait közlik a váltóóvások kiállítására vonatkozólag. Cikkeket irtak még ebbe a számba *Krekan Hans dr.*, *Freund Erich dr.* és *Spurny Anton dr.* Folytatólag közli még e szám a wieni főtörvényszéknek telekkönyvi ügyekben és a legfelsőbb bíróságnak polgári ügyekben hozott több elvi jelentőségű döntését, majd különböző közleményeket és lapszemlét.

Jogtudományi közlöny. (68. évf. 44—47 szám.) A 44. szám vezető helyén *Papp József dr.* a budapesti ügyvédi kamara elnöke „A védett birtok felügyelete” címen irt cikket közli, amelyben megnyugvással állapítja meg, hogy a hitelezői felügyelői tisztségi megbizatással kapcsolatosan az ügyvédi működésre megfelelő újabb terep nyílik. A 45. számba *Gold Simon dr.*, *Liebmann Ernő dr.*, *Földes Mór dr.* és *Ábrahám Mózes dr.* irtak külön cikkeket. A 46. szám a december 9 napján megtartott harmadik országos ügyvédi értekezlet programját tárgyzó, *Kölcsey Sándor* debreceni ügyvédi kamarai elnök beszédét közli vezető helyen. Különösen tartalmas a 47. szám, amelynek élén részletet közölnek *Szladits Károly dr.-nak* „Szászi Schwartz Gusztáv a jogtudós” címen a magyar jogász egyetemen megtartott nagyhatású emlékbeszédéből. *Gallia Béla dr.* „Fizetés csökkentés” *Almási Antal dr.* „Ujabbí vagyoni jogi fogalmak birói gyakorlatunkban”, *Lőw Tibor dr.* „A korlátolt felelősségű társaság semmisége” és *Munkácsi Ernő dr.* „A magánalkalmazottak fegyelmi joga” címen irtak érdekes cikkeket. Mindegyik számmal együtt megjelent az Ügyvédi közlöny, című melléklet, amely természetesen kizárólag aktuális ügyvédi kérdésekkel foglalkozik. Az egyes számok mellékleteiként megjelentek a különböző döntvénytári füzetek.

Magyar Jogi Szemle. (XIV. évf. 10 szám.) *Szolnok Jenő dr.* „Az egyfokú fellebbezés”, *Bátor Viktor dr.* „A gazdatartozások fizetésének szabályozása” és *Korvin Ferenc dr.* „A jogérvényesítés szempontja a nemzetközi magánjogban” címen irtak e számba értékes cikkeket. A Szemle, Kritikai Szemle, Irodalom, Előadások és Külföldi Jogélet című rovatokban is sok tanulságos és érdekes közleményt hoz ez a nívós jogi szaklap, amely ennek a számának mellékleteiként is tartalmaz szakjogi döntvénytári füzeteket ad.

Polgárijog. (IX. évf. 10. szám.) E szám vezető helyén *Kohner Artur dr.* a gazdatartozások fizetésének újabb szabályozása tárgyában kibocsátott 14000/1933. M. E. számú rendeletet teszi alapos kritika tárgyává reámutatván annak sok fogyatékosaira és elhibázott intézkedéseire. A Jogalkotás rovatban *Kramer Emil dr.* ismerteti a zugirásatról benyújtott törvényjavaslatot és *Schwartz Izidor dr.* fűz reflexiókat a magánjogi törvénykönyv javaslatának 990 §-ához. A Joggyakorlat rovatban kritikai közlemények jelentek meg, *Vági József dr.*, *Balla Ignác dr.*, *Árvay Kálmán dr.*, ifj. *Szigeti László dr.*, ifj. *Daikovits István dr.* és *Grossmann László dr.* a Jogélet rovatban pedig *Habermann Gusztáv dr.* tollából. A Közgazdaság és Pénzügy című melléklet több aktuális kérdéstről írott közleményt hoz s a külön mellékletként ezuttal is megjelent Esettár a Kuria legújabb polgárjogi határozataiból közöl.

Magyar Törvénykezés. (1933. év 24 és 25 szám.) *Pongrácz Jenő dr.* szerkesztésében megjelenő eleven jogi szaklap decemberi 2. száma a legújabb rendeleteket és döntvényeket s a birói gyakorlat elvi jelentőségű határozatait közli. A Forum és a szerkesztő postája című állandó rovatokban sok érdekes olvasni való látott napvilágot így a Kir. Közjegyzők Közlönye nyomán megemlékezett a 25. szám arról a szenzációs jegyzői jogalkotásról, amely egy szerződésben a felek jogvitáinak végleges eldöntésére fellebbezhetetlen forumként *Bokod község* elöljáróságát tette meg.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők közlönye 13 évf. 12 szám.) Önálló cikkeket irtak e számba *Novak Antal dr.* és *Oswald dr.* A

közgazgatási bíróság és a legfelsőbb bíróság döntéseinek közlése után könyv és lapszemlét hoz még e szám, amely mellékletként folytatólag közli Stuchel dr. Illeték kézi könyvének folytatását.

Illetékügyi Közlöny. (VIII. évf. 10. szám.) A magánhitelezői kamat illeték címen Takács György dr. Aktualis illetékügyi kérdések címen pedig Király János dr. irtak e számba külön cikkeket. A Joggyakorlat rovatban közölt határozatok közül a közjegyzői gyakorlatot érintik az 1817 számú elvi jelentőségű határozat, amely szerint a szegénységi jogon alapuló illetékmentesség a szegénységi jog megadása iránt való kérelem előterjesztése előtt, de a szegénységi bizonyítvány kiállítása után kelt meghatalmazásra is kiterjed és a 11790/1930 számú határozat amely szerint az illetéknek az egyetemlegesen kötelezettek által külön-külön teljesített befizetése esetén az utóbb fizetett illeték fizethető vissza. A Szerkesztői üzenetek rovatban közölt felvilágosítások közül megemlítenünk tartjuk, hogy a szerkesztőség álláspontja szerint, ha a felek a hagyaték tárgyalására kitűzött határnapon meg nem jelentek „tárgyalás nem folytatható és tárgyalási jegyzőkönyv nem vehető fel, ennél fogva tárgyalási jegyzőkönyvi illeték sem követelhető. Az ilyen jegyzőkönyv nem tekinthető tárgyalási jegyzőkönyvnek, hanem hivatalos feljegyzésnek, ami illeték alá nem esik.“ (A szerkesztőségnek ez az álláspontja illetékjogi nézőpontból talán helyes lehet, de már az 1894:XVI. t.-c. rendelkezése in nyugvó jogi szabadság nézőpontjából egészen kifogásolható. Szerk.) Négy hagyaték együttes tárgyalása esetén a tárgyalási jegyzőkönyv a hagyatékok együttes értékének megfelelően bélyegzendő.

Szerkesztői üzenetek.

Kereskedő. Ön az iránt érdeklődik, hogyan megy végbe a karácsonyi hirdetésekben egy cégre vonatkozóan fent betűkkel publikált „közjegyzőileg hitelesített árleszállítás.“ Sajnálatosan kell közölnünk, hogy érdeklődését ki nem elégíthetjük, mivel mi ebben a vonatkozásban csupán a közjegyzői rendtartás rendelkezéseit ismerjük s bár emellett rendelkezünk némi kis fantáziával is, mégsem tudjuk azonban komoly jogi értékű formában sehogysem megkonstruálni az „árleszállítás“-nak közjegyzői tanusítását. Így kénytelenek vagyunk azt feltételezni s ezt a közjegyzői működés komolyasága és tekintélye érdekében tesszük, hogy ez az árleszállítási tanusítás tényleg nem is történt meg. Bár a leghatározottabban magunkévá tesszük is azt az álláspontot, hogy az u. n. ténytanúsítványok tekintetében az átalakult gazdasági viszonyok és a fejlődő élet a közjegyzői rendtartás 97. §-ának szűk és merev kereteit meggyöngyítették és kiterjesztették, a jogi érdek parancsoló kritériumát ebben a vonatkozásban el nem engedhetjük. Az ilyen „árleszállítási tanusítás“ nem-

csak semmi jogi érdekekkel nem fedezhető, de egyszerűen komolytalan értéktelen és súlytalan s mindennekfelett pedig a sajnos amugysem teljesen és kívánatosan szilárd alapokon nyugvó közjegyzői tekintély csökkentésére felette alkalmas. Ez az állítólagos „árleszállítási tanusítás“ a reklám tanusítások sorozatában eddig nem igen ismert mérvű brüszk eset volna, azonban nem vagyunk más véleményen a többi kizárólag reklám célokat szolgáló „Keresd a kulcsot“ s más hangzatos címeket viselő tanusításokkal szemben sem. Sunt denique certi fines, amelyeket komoly judiciummal minden jogszabály nélkül is meg lehet e vonatkozásban minden közjegyzőnek állapítani s amely határokat betartani másrésztől a kar és az állás iránt tartozó kötelesség is.

K. L. Mint érdekes jog esetet közli velünk Ön azt, hogy egy közjegyző egy magánvégrendeleten a végrendelező fél és a tanúk aláírását hitelesítette s az így „hitelesített magánvégrendeletet“ letéti őrizetbe vette. Hogy ekként egy új, a magyar jogban eddig ismeretlen, sui generis végrendeleti formát kreált, mint talán túlzott ovatosságból származó jogalkotási tevékenységet komolyan kifogásolni nem lehet. Távol áll tőlünk ugyanis annak feltételezése, hogy e jogalkotási tevékenységnél a csekély hitelesítési költségnek szerepe volna. A jogesetnek további tényálladéka, ahogy Ön közli, az hogy a fentiek szerint agyonhitelesített végrendeletben megállapított tiszteletdíjjal honorált végrendeleti végrehajtóként az aláírások hitelesítésénél közreműködött közjegyzőt nevezte meg a végrendelező fél. Hát itt már valami nincs rendjén. Vagy az 1874. évi XXXV. törvénycikk 49 §-ának a.) pontja nem létezik, amely szerint a közjegyző nem működhet közre olyan ügyben, amelyben személyében érdekelt. Vagy pedig Ön közöl e vonatkozásban velünk valótlán tényállást. Jól esik hinnünk, hogy az Ön információja téves mert a személyi összeférhetetlenség a közjegyzői működésnek olyan alfája, amelynek nem tudását avagy amelyben való tudatos botlást egyetlen közjegyzőről sem tételezhetjük fel.

Z. E. Nem túlságosan felemelő érzéssel vettünk tudomás mi is arról a magyar közjegyzőség történetében — tudomásunk szerint még egytől eltekintve — példátlan esetről, hogy a fegyelmi bíróságnak egy közjegyzőt állásvesztésre kellett ítélnie. Eleven memento ez arra, hogy az igazságügyi kormányzatnak a közjegyzői kinevezéseknél a politikai érdemeken és a protektorok személyén túlmenő gondossággal kel eljárnia.

